

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

**VIDIM MESTO,
KI SE VES
ČAS RAZVIJA
SERGEJ
GOLUBOVIĆ**

Ljubljana

V NOVE ŠOLSKE KLOPI SMO SEDLI Z ZVEDAVIMI GLAVAMI, ŽELJNIMI ZNANJA IN IGRE. VSEM SMO ZAŽELELI USPEŠNO ŠOLSKO LETO IN ČIM VEČ ČASA ZA DRUŽENJE S PRIJATELJI. TUDI STAREJŠIM, KI VSAKO JUTRO TELOVADIJO V ŠOLI ZDRAVJA IN OBISKUJEJO RAZNE TEČAJE, DELAVNICE IN ŠTUDIJSKE SMERI. ZA NOVE ZAČETKE NI NIKOLI PREPOZNO!

O ČEM PIŠEMO TOKRAT

Z letnimi časi, živalmi, rastlinami in zvezdami na nebu se tudi ljudje vrtimo v brezčasnem krogu življenja. Naša pot se začne, ko nekega naključnega dne priokamo na svet. Obrneta se zima in poletje in že smo v vrtcu, kjer se naučimo prvih pesmic in prevhalov. V lepo urejenih ljubljanskih vrtcih, ki spodbujajo miselni in gibalni razvoj otrok, bo tokrat 11.667 malčic in malčkov. Kot bi trenil, bodo zrasli in prvič prestopili šolski prag. Osnovne šole po mestu so septembra sprejele 2446 prvošolk in prvošolcev, MOL pa jim je ob tem pomembnem življenjskem koraku podarila knjigo. Prenove šolskih stavb, prostorov in opreme bodo učenje naredile prijetnejše in uspešnejše, seveda pa se je treba zraven še malce potruditi, delati domače naloge in se pridno učiti. Na nekaterih šolah učenci urejajo svoje vrtičke, sestavljajo robote ali pa prirejajo pojedine zase in za člane skupnosti, v kateri živijo. Z znanjem in izkušnjami, ki jih pridobivajo v svojih učnih letih, bodo obogatili naše mesto in spretno reševali izzive, s katerimi se bomo soočali v prihodnosti. Mesto pa bo zanje skrbelo tudi takrat, ko se bodo na njihovih pametnih glavah pojavili prvi sivi lasje. Poleg obsežnega sklopa o šolanju smo del te številke posvetili našim someščankam in someščanom zrelih let. Povabili smo jih na številne brezplačne dogodke 25. Festivala za tretje življenjsko obdobje, k študiju na Modri fakulteti in na tečaje, kjer se bodo naučili z računalnikom poklicati vnuke, s telefonom pa kar od doma naročiti zdravnikov recept. Na koncu pa se poslavljamo še od naše častne meščanke Milene Zupančič, ki je že za časa življenja postala legenda. Tako se vrti krog življenja v Ljubljani in mi z njim.

Sergej Golubović, dijak zadnjega letnika Gimnazije Jožeta Plečnika, je še pred polnoletnostjo dosegel marsikaj, na lokalni in svetovni ravni. Z njim smo se pogovarjali o tem, kaj je danes znanje, kakšna naj bo šola prihodnosti, kaj lahko mladi povedo odraslim in odrasli mladim ter kakšna je Ljubljana skozi njihove oči. Preberite na str. 24–27.

Ljubljana

september 2026

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Janković

Uredniški odbor

Marjan Sedmak
(predsednik), Manuela Ela Piškur (podpredsednica), Maruša Babnik, dr. Tina Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senić

Pomočnica odgovornega urednika

Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Primož Lukežič

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

134.450 izvodov

**Predloge, pohvale, kritike
ali le pozdrave pošljite na:**
revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem
papirju. Glasilo brezplačno
prejme vsako gospodinjstvo v
Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

MAJA MAJCNEN

psihosocialna svetovalka in vodja nadstropja Zdravje in dobro počutje
v BAZI, Centru mladih Ljubljana (JZ Mladi zmaji)

Vsi smo (bili) enkrat mladi

Ko se pomlad konec junija prevesi v žgoče poletje, začutim, kaj je Ljubljana brez enega dela mladih. Ulice so tišje, na avtobusnih postajališčih je manj živosti in nekaj manjka. Prav je, da se poletno regeneriramo. Prav pa je tudi zato, ker se v odsotnosti nekoga oziroma nečesa zaveš, kaj prinaša k utripu mesta.

Razmišljam. Kaj sploh danes pomeni biti aktiven mlad človek v mestu? Ali mesto omogoča mladim, da postanejo aktivni? Ali jim dovolimo, da so kreatorji, in ne samo potrošniki vsebin in prostorov? Ali sploh lahko govorimo o dovolj homogeni skupini, saj jo v resnici še najbolj družijo starostni razpon? Kakšno mesto in svet jim želimo prepustiti v prihodnosti?

Razmišljam o mladih danes. Različni, bivajoči v mestu ali pa popotniki za določen čas, vsak s svojo zgodbo, upanjem, sanjami, unikatnostjo, včasih tudi izzivi in težo bolečine, ki je lahko očem nevidna, a jo vendar nosijo s sabo. Sama sem bila med tistimi, ki so pripotovali v Ljubljano, in spominjam se radosti, učenja, preizkušanja, kaj mesto ponuja.

Danes je mesto drugačno, drugačna sem jaz in čas, v katerem živimo. Pa vendar je mesto brez mladih kot mesto brez duše. Ta neusahljivi vir kreativnosti, energije in različnih strategij spoprijemanja z življenjem družbo uči in spominja na to, kar smo

bili, smo in bomo. So odsev odločitev nas, odraslih, in odslikavajo odnose, ki jih gojimo med seboj. In tudi vrednot, ki jih (ali pa tudi ne) izkazujemo s svojim delovanjem.

Rada imam, ko srečam koga od »svojih mulcev«, s katerimi smo odtekli različne kroge v sklopu mladinskega dela in dela v mladinskem centru. Od smeha, jeze, navdušenja in testiranja meja do rasti – obojih, mene in njih. Mene, ker sem se v procesu dela z njimi morala zazreti vase in ker so mi nastavliali ogledalo. Bogate zgodbe za kdaj drugič, odnos in pozdrav ob srečanju pa ostajata. To mi daje upanje, da gre svet naprej, je pa od vseh nas odvisno, kakšen bo. Mladi so del naših skupnosti, prinašajo tisto iskro radovednosti, ki jo kot odraslejši verzije sebe včasih porinemo na stran. Ali pa spregledamo. Da bo (ostajala) Ljubljana mesto mladih, jim je treba prisluhniti, jih podpreti, jim dati prostor(e) in zaupanje, da vedo, kaj bi radi naredili.

Mladost je obdobje raziskovanja. Iskanja svoje- ga izraza. Sprejemanja (ne vedno najboljših) odločitev. Obdobje izjemnega kreativnega potenciala. Preizkušanja meja. Grajenja odnosov – do sebe, drugih in sveta. Izzivov in izgub. Tveganj. Mavrični vrtljak doživljanja in čutenja. Vsi smo bili enkrat tam. Na nas, odraslih, in mestu pa je, da mladim omogočamo soustvarjanje utripa mesta. Da pustijo sled in spreminjajo svet.

JUNAKI BEREJO

V Mestni knjižnici Ljubljana je september športno obarvan. Skozi ves mesec bomo promovirali projekt Junaki berejo, ki z izvirnim pristopom povezuje dva na videz različna sveta: svet športa in svet dobre knjige.

Ves september bo potekala vrsta dogodkov, na katerih se bodo obiskovalci lahko srečali s športnimi junaki in prisluhnili njihovim bralnim priporočilom. Posebej se veselimo zaključnega dogodka v okviru Evropskega tedna mobilnosti, na katerem bo 17. septembra na Prešernovem trgu z nami nekdanja vrhunska atletinja Britta Bilač. Na več točkah po mestu se ji bodo pridružili tudi drugi športni junaki, ki bodo Ljubljančanom postregli s svojimi najljubšimi naslovi in življenjskimi izkušnjami – dokaz, da je pot do vrha, naj bo športna ali bralna, vedno napeta zgodba.

Več informacij in celoten seznam dogodkov ter bralnih priporočil je na voljo na mklj.si/projekti/junaki-berejo.

Zapisniki in magnetogramski zapisi sej
Mestnega sveta MOL so objavljeni v rubriki
Seje Mestnega sveta na ljubljana.si.

Turizem Ljubljana praznuje

Od 14. septembra do 2. oktobra bo na Novem trgu na ogled razstava ob 25-letnici Turizma Ljubljana. Predstavila bo, kako se je turizem v četrto stoletje razvijal skupaj z mestom, kako prispeva k urejenemu javnemu prostoru, gospodarstvu in kakovosti življenja ter kako Turizem Ljubljana na podlagi podatkov in raziskav ter v sodelovanju s številnimi partnerji usmerja njegov razvoj.

Obiskovalci bodo izvedeli, kdo obiskuje Ljubljano, kako jo doživljajo gostje in prebivalci ter kako lahko vsi skupaj soustvarjamo prihodnost turizma v mestu. Na voljo bodo brezplačni vodeni ogledi. Več informacij o razstavi dobite na visitljubljana.com.

ZBIRAMO PREDLOGE ZA NAGRADE MARJANA ROŽANCA

Na spletni strani MOL bo kmalu objavljen javni razpis za podelitev nagrad Marjana Rožanca, najvišjih priznanj s področja športa v MOL za leto 2026.

Tudi letos bomo podelili eno nagrado za športni dosežek v minulem letu in največ tri nagrade za delo v daljšem obdobju.

Celoten razpis bo objavljen na ljubljana.si/si/mol/razpisi-razgrnitve-objave.

Vabimo vas, da nam sporočite, kdo si po vašem mnenju zasluži to priznanje. Slavnostna podelitev bo predvidoma v četrtek, 19. novembra.

Prevozi na klic za gibalno ovirane osebe

V Ljubljani lahko gibalno ovirane osebe, ki za svoje gibanje potrebujejo pripomočke, naročijo brezplačen prevoz. Storitve izvaja Družba za upravljanje javnega potniškega prometa (DUJPP) in Društvo študentov invalidov Slovenije. Slednje ima v svojem voznem parku na razpolago pet vozil, prilagojenih invalidom, zagotavlja pa tudi voznike.

Potnik vožnjo naroči prek obrazca, s telefonskim klicem ali e-sporočilom, prevoz pa ob vstopu v vozilo validira s subvencionirano brezplačno vozovnico IJPP za invalide. Prevozi na klic se izvajajo od ponedeljka do petka med 7. in 17. uro. Potniki morajo prevoz naročiti najmanj 24 ur vnaprej.

Prevoze na klic lahko gibalno ovirane osebe uporabljajo za vse namene voženj, prioriteto pa za urejanje zdravstvenih zadev, upravnih postopkov in drugih nujnih opravil v Ljubljani. Če potnik potuje zunaj območja Ljubljane, storitev omogoča prevoz do najbližje dostopne postaje javnega potniškega prometa v radiju 50 kilometrov od začetne točke potovanja. To potnikom omogoča nadaljevanje poti z drugimi oblikami javnega prevoza, kar povečuje njihovo mobilnost in dostop do širšega območja. Storitve Prevoz na klic sicer izvaja tudi LPP.

TRNOVO PRAZNUJE

Praznovanje Četrtnе skupnosti Trnovo bo tudi letos trajalo skoraj ves mesec. Med 17. septembrom in 10. oktobrom se bodo na različnih lokacijah po Trnovem zvrstili številni kulturni, športni in družabni dogodki. Vsi bodo brezplačni. Celoten program najdete na ljubljana.si, na podstrani Četrtna skupnost Trnovo.

	KAJ	KDAJ	KJE
Razstava arhitekta Roberta Potokarja	Odprtje razstave trnovskega arhitekta, čigar projekti so zaznamovali Trnovo in širši prostor.	17. 9. ob 18.00	Finžgarjeva galerija, Kolezijska ulica 1
S kolesom po Ljubljanskem barju	Vzemite si štiri ure zase in z nami odkrijte najlepše skrite koticke zelene oaze na obrobju Ljubljane.	19. 9. ob 8.45	Zbor pred trnovsko cerkvijo Prijava do zapolnitve mest na info@kolesarski-svet.si
Pogovor z arhitektom Robertom Potokarjem	Pogovor o ustvarjanju, arhitekturi in projektih, ki sooblikujejo urbani prostor, ter ogled razstave.	22. 9. ob 20.00	Paviljon Agape, Kolezijska ulica 1, ob slabem vremenu v ČS Trnovo, Devinska ulica 1b
Znameniti Trnovčani	Ogled filma Credo režiserke Marjete Keršič Svetel in pogovor o iskanju identitete na skrajnih mejah človekove izkušnje	24. 9. ob 20.00	Finžgarjeva galerija, Kolezijska ulica 1
Dan z našimi trnovskimi gasilci	Prikaz reševanja in gašenja požara, preizkus gašenja in pregled gasilnih aparatov; varno ravnanje z e-vozili in sončnimi celicami	25. 9. ob 16.00 do 19.00	Gasilsko društvo Trnovo, Cesta v Mestni log 31
S kolesom po Plečnikovi Ljubljani	Raziščite arhitekturne bisere prestolnice ter skozi trge, mostove in skrite koticke spoznajte zgodbo velikega mojstra.	26. 9. ob 10.15	Zbor pri tržnici ob Zmajskem mostu Prijava do zapolnitve mest na info@kolesarski-svet.si
Jubilejni koncert trnovskega pevskega zbora	Društvo upokojencev Trnovo s številnimi gosti vabi na praznovanje 15-letnice delovanja mešanega pevskega zbora.	26. 9. ob 17.00	KD Antonov dom, Tržaška cesta 85
Mestna plovba z ladjico Ekvorna	Doživite čaroben utrip mesta z rečne gladine Ljubljane.	27. 9. ob 10.00 do 19.00	Vkrcanje na Trnovskem pristanu pod Prulskim mostom Prijava do zapolnitve mest od 25. 9. na 041/544 060
Zaljubljeni v Trnovo	Strokovno voden sprehod po kulturni in umetnostni dediščini Trnovega	27. 9. ob 16.30	Zbor pred trnovsko cerkvijo
Umetnost cerkve sv. Janeza Krstnika	Predstavitve umetnosti trnovske cerkve in spletnega vodnika, ki obiskovalcem približuje umetnine, zgodovino in sporočilno vrednost cerkve.	4. 10. ob 10.45	Trnovska cerkev, Kolezijska ulica 1
Razstava Barbare Gregurič Silič	Fotografski poklon ljubljanskim rokodelcem in izumirajočim poklicem. Zgodbe mojstrov, ki ohranjajo dragoceno obrtniško dediščino.	8. 10. ob 18.00	Finžgarjeva galerija, Kolezijska ulica 1
34. Sprint regata na Ljubljani	Veslaški klub Ljublanica vas vabi na atraktivne veslaške dvoboje na 300 m in vrhunski spektakel elitnih osmercev.	10. 10. ob 10.00	Prulski most (start) izliv Gradaščice (cilj)

Mir naj bo trden kot kamen

Poleg številnih rastlinskih vrst si v Botaničnem vrtu Univerze v Ljubljani na Lžanski cesti 15 lahko ogledate še granitni tlakovec, nekdanji del ceste v Hirošimi, ki je bil 6. avgusta 1945 priča jedrskemu bombardiranju tega japonskega mesta. Takšne simbolne opomine na posledice vojn je Združenje Kamen za mir podarilo že več kot 110 mestom po svetu, zdaj pa je svojega dobila tudi Ljubljana. Vanj je vklesan lik boginje usmiljenja Kanon, stoji pa na podstavku, ki je delo oblikovalca Marka Drpiča. »Podstavek s svojo obliko daje občutek nestabilnosti. Simbolizira krhkost miru, ki se zdi večen in neomajen, ko ga imamo, a ga lahko zelo hitro zruši človekovo ravnanje,« je poudaril umetnik.

V senci in zelenju

Marsikdo si med obiskom ali delom na Ginekološki kliniki UKC Ljubljana zaželi malce oddiha, zato je urbanistični studio Prostorož na bližnji zelenici postavil paviljon, ki je v času delovanja ambulant poln življenja. »Dober odziv potrjuje, da je na območju klinik potrebnih več prijetnih, dobro opremljenih površin, hkrati pa nas spominja na legendarno izjavo sociologa Williama H. Whytea: 'To ni ravno globoka ugotovitev – ljudje radi sedijo tam, kjer imajo možnost sedeti',« se je namuznila Zala Velkavrh, vodja projekta pri Prostorožu. Paviljon in spletna stran senzemo.com/ukc, na kateri lahko v živo spremljate temperature na območju klinik, sta del projekta CLISHE – Podnebna zavetja za prilagajanje na ekstremno vročino.

Odprto za promet

Stanovalci ob Tbilisijski ulici so komaj čakali zadnji četrtek v avgustu, ko je bilo napovedano odprtje »njihove« ceste. Ko je ura odbila četrto popoldne, so se razlegli poskočni takti Godbe ljubljanskih veteranov, izvajalci so umaknili zapore in promet po prenovljenem odseku je znova stekel. Lep je pogled na novo ureditev, udobne površine za kolesarje in pešce, novi avtobusni postajališči in širši most čez Gradaščico, predvsem pa na nova drevesa, ki so se pridružila tistim, ki so že prej krasila to območje. Prva faza prenove je tako končana z odliko, seveda pa bomo z zanimanjem spremljali tudi nadaljevanje del, predvsem nastajanje novega krožišča s Cesto v Mestni log.

Sposodite si kolo

Naše mesto ima že knjižnice knjig in reči, zdaj pa je Ljubljanska kolesarska mreža v prostorih Mladinske postaje Moste, ob vhodu v Večgeneracijski center Skupna točka in na Preglovmem trgu 15 na Fužinah vzpostavila še brezplačne knjižnice koles. Postopek izposoje je opisan na knjiznica-koles.si, kdor še ne obvlada pedalov in balance, pa se tam lahko prijavi tudi na delavnico varnega kolesarjenja in osnovnega vzdrževanja koles.

Oktobra vsi na ulice navijaj!

Ljubljana bo v okviru Evropskega prvenstva v cestnem kolesarstvu med 2. in 4. oktobrom gostila starte treh dirk. Na enem največjih športnih dogodkov pri nas pričakujemo več kot 800 kolesark in kolesarjev iz več kot 45 reprezentanc in okoli 500 članov spremljevalnih ekip. Med njimi bodo tudi Tadej Pogačar in drugi vrhunski slovenski kolesarji.

KDAJ IN KDO BO KOLESARIL?

V petek, 2. 10., ob 13.30 najboljši kolesarji do 23 let

V soboto, 3. 10., ob 13.30 najboljše evropske kolesarke

V nedeljo, 4. 10., ob 12.30 najboljši evropski kolesarji

Organizatorji vabijo navijače, da tekmovalke in tekmovalce ob trasi spodbujajo vse tri dni.

KJE BO POTEKALA PROGA?

S Kongresnega trga bo karavana krenila po Wolfovi ulici čez Prešernov trg in Tromostovje ter nadaljevala po Stritarjevi ulici, Ciril-Metodovem in Vodnikovem trgu, Kopitarjevi, Resljevi, Komenskega in Tavčarjevi ulici. Nato se bo vrnila na Slovensko cesto ter po Šubičevi, Bleiweisovi in Celovski nadaljevala skozi Šentvid, Stanežiče in Medno.

Navijači lahko kolesarje pozdravite na Kongresnem trgu in vzdolž celotne trase skozi mesto; organizatorji pa spodbujajo k upoštevanju navijaškega bontona.

RES IZJEMEN DOGODEK

»Evropsko prvenstvo v cestnem kolesarstvu je izjemna priložnost, da se Ljubljana milijonom gledalcev po svetu predstavi kot zelena, aktivna in živahna prestolnica, ki uspešno gosti največje mednarodne športne dogodke. Hkrati je tudi odlična priložnost, da gostom, ki bodo prestolnico obiskali zaradi prvenstva, ponudimo doživetja Ljubljane onkraj tekmovalnega prizorišča – njeno kulturo, kulinariko in ustvarjalnost ter možnosti za aktivna doživetja v mestu in regiji. Starti dirk v središču mesta z največjimi kolesarskimi zvezdniki na čelu pa bodo zagotovo nepozabno doživetje za prebivalce in obiskovalce,« poudarja Petra Stušek, direktorica Turizma Ljubljana.

POZOR POZOR!

Trasa bo zahtevala zapore cest, obvoze in spremembe nekaterih linij mestnega potniškega prometa, o katerih bosta MOL in LPP prebivalce pravočasno obvestila. Ker bo prvenstvo potekalo prav v tednu, ko se začne novo študijsko leto in se na ljubljanske ulice vračajo tudi študenti, organizatorji vse udeležence v prometu prosijo za nekaj dodatne strpnosti, spremljanje aktualnih obvestil in pravočasno načrtovanje poti.

Kjer imajo prednost kolesarji

V Ljubljani smo prvo kolesarsko ulico dobili leta 2022. Poteka po Poljanskem nasipu od Cukrarne do Materinskega mostu. Kaj pa kolesarska ulica sploh je?

Glavna značilnost kolesarske ulice je, da imajo na njej kolesarji prednost pred avtomobili. Ne glede na to, ali je enosmerna ali dvosmerna, smejo kolesarji voziti v obe smeri po celotni površini ceste. Kljub temu pa njihova prednost ni absolutna, saj cestišče souporabljajo skupaj z avtomobili, zato je priporočljivo, da se med vožnjo vseeno držijo desne strani vozišča in so pozorni na druge udeležence v prometu. Predvsem pa, da upoštevajo prometne predpise.

Danes je v našem mestu pet cest oziroma ulic, ki so urejene kot kolesarske ulice. Poleg Poljanskega nasipa so to še Cesta na Vrhovce med Viško cesto in Potjo Rdečega križa, Parnska in Pesarska cesta, od začetka letošnjega poletja pa tudi Miklošičeva.

Prav na Miklošičevi cesti je nova ureditev najbolj opazna. Kolesarska ulica je namreč del večje začasne preureditve območja, ki so jo na MOL junija letos izvedli skupaj s takratnim ministrom za okolje, podnebje in energijo ter s katero v ospredje postavljajo pešce in kolesarje. Cestišče so nekoliko zožili, ga poslikali z rdečimi liki, ki dodatno

Na MOL pri prenovah cest in drugih javnih površin pozornost namenjajo tudi urejanju varnih in udobnih kolesarskih površin.

pripomorejo k umiritvi hitrosti, zarisali so tudi talno signalizacijo in postavili znake, ki jasno označujejo, da gre za kolesarsko ulico. Zmanjšali so število parkirnih mest, na njihovem prostoru pa namestili klopce za posedanje, stojala za kolesa ter manjše otoke dreves in drugega zelenja. Na MOL so ob uvedbi novosti prejeli pohvale nekaterih tamkajšnjih stanovalcev, ki so poudarili, da je zdaj manj motečega motornega prometa in s tem povezanega hrupa.

Vsaka nova ureditev pa terja nekaj časa, da se uporabniki navadijo nanjo. Tudi na Miklošičevi cesti je tako. Čeprav je kolesarska ulica jasno označena po celotni trasi, je bilo na začetku nekaj nesporazumov med vozniki in kolesarji. Promet motornih vozil po tej cesti poteka le v eno smer, kolesarji pa smejo voziti v obe smeri. Čeprav imajo kolesarji prednost in lahko uporabljajo celotno površino ceste, se morajo, kot reče no, vendarle zavedati, da so tukaj tudi drugi udeleženci, zato morajo biti vsi pazljivi. Z vožnjo ob desnem robu ceste se bodo izognili nepotrebnim in potencialno nevarnim

Prva kolesarska ulica v Ljubljani je nastala na Poljanskem nasipu. Zarisana je bila leta 2022, ko je v Ljubljani potekala svetovna kolesarska konferenca Velo-city. Trenutno imamo v Ljubljani pet kolesarskih ulic, na MOL pa načrtujejo njihovo nadaljnjo širitev.

srečanjem z avtomobili. Nekateri kolesarji so pogosto vozili tudi po pločniku, zato so na občini te površine označili s piktogrami pešca, s čimer so še dodatno poudarili, da so namenjene samo pešcem.

Kolesarske ulice so tako del številnih ukrepov, s katerimi na MOL spodbujajo kolesarjenje, saj je to ena izmed najbolj preprostih, zdravih in okolju prijaznih oblik mobilnosti. Z urejanjem varnih in udobnih površin, namenjenih kolesarjem, ustvarjajo možnosti za varno kolesarjenje, hkrati pa umirjajo promet, s čimer povečujejo varnost vseh udeležencev v prometu.

Sistematično urejanje kolesarske infrastrukture in širitev kolesarskega omrežja bodo na MOL še nadaljevali. Kolesarjenju veliko pozornosti namenjajo tudi v Viziji Ljubljane 2045, v kateri med drugim načrtujejo vzpostavitev mreže kolesarskih ulic z umirjenim prometom in omejitvijo hitrosti na 30 kilometrov na uro.

Na prostoru, kjer so bila še pred kratkim parkirna mesta, je danes urejen zeleni kotiček s klopjo za kratek oddih.

Kolesarska ulica je urejena tudi na Cesti na Vrhovce, ki povezuje Viško cesto in Pot Rdečega križa. Tu je veliko pešcev in kolesarjev, saj je v bližini več stanovanjskih sosesk, pa tudi Pot spominov in tovarištva, kamor radi zahajajo okoliški prebivalci.

Oznake na cestišču jasno označujejo, da je Miklošičeva cesta zdaj kolesarska ulica. Kolesarske steze niso posebej označene, saj lahko kolesarji v obe smeri vozijo po celotni površini ceste. Kljub temu pa morajo upoštevati, da si cesto delijo z drugimi udeleženci, tudi vozniki avtomobilov.

Med novostmi začasne ureditve Miklošičeve ceste je tudi novo območje za pešce, ki je urejeno med Tavčarjevo in Dalmatinovo ulico. V kratkem ga bodo dodatno opremili še z razstavo na prostem in razširjenim gostinskim vrtom bližnjega lokala.

Evropski teden mobilnosti

Ljubljana vsako leto sodeluje v Evropskem tednu mobilnosti, največji evropski iniciativi za spodbujanje trajnostne mobilnosti, ki v ospredje postavlja okolju prijazne oblike premikanja po mestu. Kampanja vsako leto poteka med 16. in 22. septembrom, na MOL pa tudi letos pripravljajo pester program, namenjen različnim ciljnim skupinam, in trajne ukrepe, s katerimi spodbujajo trajnostno mobilnost. Letošnja tema kampanje je Mobilnost za vse, s čimer sporočajo, da lahko vsakdo varno, dostopno in dostojno opravlja vsakodnevne poti: v šolo, na delo, k zdravniku, v trgovino ter na druge dejavnosti, ki omogočajo kakovostno življenje.

Počitnic je konec, a ne tudi veselja

Začelo se je novo šolsko leto. Skozi vrata ljubljanskih osnovnih šol je letos vstopilo skoraj 24 tisoč učenek in učencev, od tega 2446 prvošolčkov. Pestro je tudi v vrtcih, kjer je 11.667 malčkov, ki začenjajo raziskovati svet okoli sebe.

Č

prav tega ne bodo priznali, je veliko šolarjev komaj čakalo prvi šolski dan, še posebej tisti, ki so z novim šolskim letom vstopili v prenovljene prostore. Ti so zagotovo tudi med poletjem večkrat zavili mimo

Gradnja novega prizidka Centra Janeza Levca je v polnem teku.

svoje šole in skrivaj opazovali, kako dobiva novo podobo.

Med njimi so učenke in učenci OŠ Prule na Prulah 13, ki so večino prejšnjega šolskega leta preživeli na nadomestnih lokacijah, v učilnicah v vrtcu Galjevica in v BTC, na prvi šolski dan pa so se vrnili na Prule. Imeli so kaj videti, saj je šola zdaj precej drugačna od tiste, ki so jo zapustili novembra lani.

Dela so se začela prejšnje poletje z rušitvijo prizidka, v katerem je bila telovadnica, nadaljevala pa so se s prenovno šolske stavbe, gradnjo novega prizidka in prenovno šolskega igrišča.

Novi prizidek OŠ Prule bo kmalu končan.

Šola, katere stavba je sicer spomeniško zaščitena, je novo šolsko leto pričakala celovito prenovljena, medtem ko urejanje prizidka in šolskega igrišča še poteka. Zgradbo so potresno in energetsko prenovili ter izboljšali požarno varnost. Notranjost je v celoti prenovljena, na prej neizkoriščenem podstrešju so uredili nove prostore za učitelje in druge sodelavce šole, v mansardi pa prostore za individualno delo in senzorno sobo. Z ureditvijo enotnega stranskega vhoda, ki bo vodil v prostorno večnamensko avlo, bodo še olajšali gibanje učencev po šoli ter dostop do vseh etaž.

Medtem ko je pouk v novih učilnicah že v polnem teku, učencem pogled večkrat uide na šolsko igrišče, kjer bo prenova končana predvidoma novembra. Tam urejajo rokometno in dve košarkarski igrišči ter tekaško stezo, ob strani pa bo prostor tudi za otroško igrišče za mlajše učence.

**NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN!**

Učenke in učenci OŠ Danile Kumar so novo šolsko leto začeli v prenovljeni šoli.

MOL ZA INVESTICIJE IN INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE NA PODROČJU PREDŠOLSKE VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V PRORAČUNU ZA LETO 2026 NAMENJA 153.110.240 EVROV, PRIDOBILI SO TUDI 2.785.473 EVROV NEPOVRATNIH SREDSTEV.

OŠ Prule ni edina šola na tem koncu Ljubljane, ki je dobila novo podobo. Samo nekaj korakov stran, v Centru Janeza Levca ob Karlovški cesti, poteka še ena prenova. Tudi tam so porušili star prizidek, kjer zdaj raste nov objekt, v katerem bodo uredili različne učne delavnice ter prostore za fizioterapijo in logopedsko terapijo. Dela so v zaključni fazi, prizidek naj bi bil končan še ta mesec, nato pa sledi še ureditev novega otroškega in športnega igrišča, ki bosta zasnovani tako, da bosta spodbujali razvoj otrok, ki obiskujejo center.

Ko govorimo o prenovljenih šolah, nikakor ne smemo pozabiti na OŠ Danile Kumar na Gogalovi ulici 15 in OŠ Milana Šuštaršiča na Štembalovi ulici 2a. Njuni prenovi sta bili končani ob koncu minulega šolskega leta, učenke in učenci pa so prenovljene prostore začeli dobro spoznavati te dni. Na obeh šolah je bilo ob odprtju novih in prenovljenih prostorov letos spomladi zelo čustveno, saj sta

se ravnateljici Irena Kodrič in Mojca Mihelič po koncu šolskega leta upokojili. Ob tem se je župan Zoran Janković obema osebno zahvalil za vse, kar sta naredili za otroke in celotno skupnost.

OŠ Milana Šuštaršiča je dobila nov, sodoben prizidek. V njem sta večji telovadnici, ki ponujata precej več prostora za športne aktivnosti učencev kot prej, centralna kuhinja z jedilnico ter prireditveni oder. Med večjimi izboljšavami je tudi nov dostop do športnih igrišč, ki je zdaj urejen tako, da popoldanskim obiskovalcem zagotavlja ločen dostop, ne da bi morali vstopiti v šolske prostore.

Novosti s tem še ni konec, saj te dni potekajo še zaključna dela na šolskem igrišču, kjer med drugim urejajo

Spomladi je zaživel tudi prenovljeno športno igrišče OŠ Oskarja Kovačiča. Živobarvno igrišče je dopoldne namenjeno učenkam in učencem, v popoldanskem času pa okoliških prebivalcem.

večnamensko igrišče za različne športe, krožno tekaško stezo, otoke športa ter mize za namizni tenis. Tudi tu bo nekaj prostora namenjenega otroškemu igrišču z različnimi igrali.

Poglejmo še, kaj je novega na OŠ Danile Kumar. Tam so celovito prenovili eno izmed treh stavb, v kateri deluje šola; v njej so učilnice, uprava, večnamenski prostor, telovadnica in

spremljajoči prostori. Stavbo so celovito protipotresno in energetske obnove ter zagotovili požarno varnost. Glavni dnevni vhod so na novo zasteklili ter prenovili vse učilnice, vhodno avlo, garderobe, večnamenski prostor in telovadnico. Učilnice za najmlajše učence imajo izhode na leseno teraso, do igralnic na prostem, kjer bodo otroci našli dodatno motivacijo za učenje in razvijanje domišljije.

S tem pa cikel prenov še zdaleč ni končan. MOL v prihodnjih letih načrtuje nadaljnje prenovne šolskih stavb. Prva med njimi je za prenovo na vrsti OŠ Ketteja in Murna na Kodelevem. Pri vseh prenovah je varnost otrok na prvem mestu, zato bodo tudi učenke in učenci te šole med prenovo

ŠOLSKA IGRIŠČA SO V POPOLDANSKEM ČASU ODPRTA TUDI ZA OKOLIŠKE PREBIVALCE. PONUJAJO ŠTEVILNE MOŽNOSTI ZA REKREACIJO TER DRUŽENJE S PRIJATELJI IN ZNANCI. V ŽIVO. BREZ MOBILNIH TELEFONOV IN DRUGIH ZASLONOV.

NI ŠE KONEC. OBRNITE STRAN!

V OKVIRU PROJEKTA LJUBLJANA BERE UČENCI PRVIH IN ČETRTH RAZREDOV VSAKO LETO V DAR DOBIJO IZVIRNO SLOVENSKO KNJIGO. PRVOŠOLCI SO LETOS PREJELI KNJIGO SLAVKA PREGLA O FANTU, KI JE ISKAL MUCO, ČETRTOŠOLCI PA KNJIGO ŠPELE FRLIC KUHINJSKA MIZA.

znanje nabirali na nadomestnih lokacijah, mlajši v učilnicah v zgornjem nadstropju nove enote Vrtca Galjevica, starejši pa v učilnicah v BTC.

Novega šolskega leta se ne veselijo samo šolarji, tudi malčki se po počitniških dneh vračajo v svoje vrtčevske skupine, k svojim vzgojiteljicam in prijateljem. Tako kot šole tudi vrtci

v Ljubljani doživljajo številne prenovne in izboljšave, MOL pa se lahko pohvali, da so v zadnjega pol leta končali gradnjo dveh novih vrtcev.

Potem ko je spomladi svoja vrata odprla nova enota Vrtca Galjevica, ki so ji nadelo ime Golovec, so zdaj v čisto nov vrtec vstopili tudi malčki iz Trnovega. Na Karunovi ulici je na prostoru nekdanjega vrtca zrasel nov, sodoben objekt. Z njim so preizkusili nov koncept gradnje vrtca, usmerjen k igri otrok. Vrtce na obeh straneh obkroža prostrano in barvito igrišče, na katerem bodo imeli malčki raznolike možnosti igranja za svežem zraku, gibanja in zabave.

V svetlem in prostornem vrtcu je prostora za 12 oddelkov otrok, ki so razporejeni v pritličju in prvem nadstropju. V zgornjem delu je tudi velika pokrita zunanja terasa, tako da bodo otroci zares lahko veliko časa preživeli zunaj, ne glede na vreme. Pod etažama se razprostira klet, iz katere vodi podzemna doživljajska pot, ki vrtce

Nova telovadnica na OŠ Milana Šuštaršiča omogoča raznolike športne aktivnosti.

povezuje z enoto Kolezijska v bližini. Prepričani smo, da bo skrivnostna pot zagotovo burila otroško domišljijo, vabila k ustvarjanju in vedno novemu raziskovanju.

Novi in prenovljeni prostori šol in vrtcev so velika pridobitev tako za mesto kot za malčke, učence in učence ter sodelavce šol in vrtcev, v resnici pa v polnosti zaživijo, ko jih poleg šolskih vsebin napolnijo otroški živčav ter vrednote, na katerih nove generacije gradijo svojo osebnost. Medsebojno spoštovanje in sprejemanje različnosti, pomoč, tovarištvo in spodbujanje, da je vsak lahko vsak dan boljši, nabiranje znanja, radovednost, igrivost in raziskovanje sveta, vse to ljubljanske šole dela tako posebne.

Skupaj za mizo

Avla OŠ Zalog na Cerutovi ulici 7 se je tik pred poletjem spremenila v restavracijo, ki je sprejela več kot 300 gostov. Večerja s pethodnim menijem so povabljenim, med katerimi je bila tudi predsednica republike Nataša Pirc Musar, pripravili in postregli učenci 4. c in 4. d razreda pod budnimi mentorskimi očmi priznanega kuharskega mojstra Jorga Zupana in barmana Andrija Obetsa.

Otroci, razdeljeni v ekipe (od kuharjev in natakarjev do tehnične podpore in skupine za stike z javnostjo), so ob pomoči mentorjev vodili in izpeljali vsa dela. Večerja je bila namreč vrhunec celoletnega pilotnega programa, s katerim so na šoli želeli preseči klimo razreda, v katerem so imeli otroci učne in vzgojne težave.

Projekt je povezal učence, starše, šolsko osebje in lokalno skupnost. Učenci so se učili socialnih veščin, razvijanja spoštljivih in prijateljskih odnosov, ustrezne komunikacije, samospoznavanja ter regulacije čustev. Ker prihajajo iz šestih različnih kulturnih okolij, so se (na)učili tudi medkulturnega dialoga in spoštovanja drugačnosti. Starši pa so v projektu gradili večje zaupanje v zmožnosti otrok in jih spodbujali k večji odgovornosti.

»Otroci so s tem projektom pridobili neprecenljivo izkušnjo, nekaj, kar jim bo ostalo za vse življenje: vedenje, koliko lahko naredimo, če smo povezani. Zdaj drugače stopajo skupaj in celo v sošolcih ter vrstnikih, ki jim niso najbližje, prepoznajo dobro,« je bila ob koncu projekta navdušena Ema Škrubej, svetovalna delavka na OŠ Zalog.

V tej učilnici rasteta radovednost in zelenjava

Na OŠ Valentina Vodnika na Adamičevi ulici 16 je v lanskem šolskem letu zaživel šolski »eko« vrt, ki učencem ponuja priložnost, kakršnih v učilnici navadno primanjkuje – da nekaj naredijo z lastnimi rokami. Na vrtu tako načrtujejo in urejajo grede, sadijo različno zelenjavo in zelišča, vodijo dnevnik vrtnih opravil in raziskujejo, kaj vse vpliva na rast rastlin od semen do plodov.

Projekt je nastal z željo otrokom približati védenje o tem, kako pridelamo hrano. Ta znanja, spretnosti in veščine jih spodbujajo k bolj zdravemu življenjskemu slogu ter jih motivirajo, da si vsaj kakšno zelenjavo sami pridelajo tudi doma. Lansko leto so učenci pri pripravi vrta in gojenju rastlin sodelovali z velikim navdušenjem, iz pridelkov pa pripravili številne okusne jedi: obložene

kruhke z baziliko in peteršiljem, prilogo iz blitve in špinače, zeleno solato, sladoleđ s čokoladno meto in njim najljubšo limonado z navadno meto.

»Vrt povezuje učence, sodelavce in starše. Čutimo, kako soodvisni smo in kako pomembno je, da si pomagamo. Razveseljujejo pa nas tudi mimoidoči, ki opazijo naše delo in ga pohvalijo. To nas opolnomoča, sprošča ter nam hrani telo, glavo

in srce,« pravi učiteljica Renata Filipič, vodja projekta.

V prihodnje želijo vrt nadgraditi še s kompostnikom, zbiralnikom vode in zgraditi učilnico na prostem, v kateri bodo še lažje krepili medpredmetno in medgeneracijsko učenje. Na vrtu učenci skozi leto namreč pridobivajo različna znanja iz naravoslovja, gospodinjstva, tehnike, matematike, pa tudi iz jezikov in likovne umetnosti. Na šolskem »eko« vrtu tako ne rastejo samo rastline, ampak tudi radovednost, praktično znanje in sodelovanje.

160 let osnovne šole pod Šmarno goro

Leta 1866, ko se je življenje pod Šmarno goro še tesno vrtelo okoli kmetijstva, je bilo odprtje tamkajšnje šole pomemben mejnik organiziranega izobraževanja. Takrat je bil pouk namenjen predvsem prenašanju osnovnih znanj, danes, ob 160-letnici, pa OŠ Šmartno pod Šmarno goro na Cesti v Gameljne 7 otrokom ne predaja samo znanja, ampak jih aktivno pripravlja na življenje v dobi hitrih sprememb.

Letošnji častitljivi jubilej tako ni zgolj pogled v preteklost, temveč predvsem pomemben razmislek o spreminjanju šolstva in njegovi vlogi v sodobni družbi. »Časi se spreminjajo, z njimi pa tudi vloga šole. Poleg prenašanja znanja mladim pomagamo razvijati veščine, vrednote in pozitivno samopodobo, ki jih bodo spremljale vse življenje,« ob jubileju poudarja ravnateljica Irena Babnik.

Da šola kljub modernizaciji ostaja nepogrešljivo srce lokalnega okolja, je dokazalo tudi majsko praznovanje. Obletnico so proslavili s slovesno prireditvijo v tesnem sodelovanju s Četrtno skupnostjo Šmarna gora. Šola tako dokazuje, da tudi v času sodobne tehnologije ostaja vpeta v življenje kraja in s skupnostjo gradi pristne odnose.

OŠ Karla Destovnika - Kajuha praznuje 50 let

1. septembra 1976 je okoli tisoč otrok iz okolice tedaj še nedograjenega Štepanjskega naselja prvič sedlo v učilnice OŠ Karla Destovnika - Kajuha. Dolgo časa je pouk potekal v dveh izmenah, dokler niso v naselju zgradili še ene stavbe, ki je pozneje postala samostojna šola.

V jubilejnem letu so posebno pozornost namenili vrednotam, ki jih šola poleg znanja želi predajati učencem: sodelovanju, spoštovanju, strpnosti, odgovornosti, vztrajnosti, solidarnosti in sprejemanju različnosti. Učenci so o njih razmišljali skozi zgodbe, pesmi, likovno ustvarjanje in druge dejavnosti. V duhu teh vrednot so maja pripravili tudi slavnostno prireditev v Centru kulture Španski borci, pri kateri so sodelovali učenci, zaposleni in starši. Praznovanja pa še ni konec. Ob koncu leta bodo izdali jubilejni zbornik, praznovanje 50-letnice pa sklenili z decembrsko novoletno prireditvijo.

Ravnateljica šole Nina Grum ob jubileju pravi: »50 let šole niso le leta v kroniki, ampak generacije otrok, učiteljev in družin ter tisoče zgodb in spominov, ki so se spletli na naših šolskih hodnikih in v učilnicah. Kot ravnateljica si želim, da bi naši učenci vedno vedeli, da so (bili) pri nas opaženi, sprejeti in pomembni. Želim si, da bi iz naše šole odhajali pripravljeni na življenje in po svetu hodili z dvignjeno glavo.«

Ljubljanski dijaki na svetovno olimpijado robotike

Naše mesto je s svojo mrežo srednjih šol izjemno okolje za razvoj mladih tehniških talentov. Tudi letos se bo pet dijakov oktobra udeležilo olimpijade robotike v Južni Koreji.

Olimpijada robotike FIRST Global Challenge je prestižno svetovno tekmovanje, ki združuje srednješolce iz več kot 190 držav. Dijaki pod vodstvom mentorjev izdelujejo robote za reševanje aktualnih okoljevarstvenih izzivov. Letošnja tema so gozdni požari. Za sestavo robota imajo vsi udeleženci na voljo enake sestavne dele, roboti pa tekmujejo v zaveznih trojkah, kjer ekipe s sodelovanjem zbirajo točke in se potegujejo za posebne nagrade za inovativnost.

Slovenijo bodo letos zastopali talentirani dijaki z Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana (Vegova Ljubljana). Ekipo sestavljajo: Iztok

Merljak, strokovnjak za natančne mehanizme na robotu, Domen Podgoršek, ki blesti pri načrtovanju in sestavljanju robota, Nejc Furlan, mojster mehanike, Jan Jaramaz Štupica, glavni programer in primarni voznik, ter Vasja Rovšek, ki je sekundarni voznik in tehnični pomagač. Njihov mentor je David Zindović, magistrski študent robotike na Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani, sicer pa nekdanji tekmovalac na olimpijadi. Skupaj s somentorjem Luko Mačkom, magistrskim študentom na Fakulteti za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani, program mentorirata že peto leto.

Priprave na takšno tekmovanje zahtevajo veliko predanosti. Začnejo se z uveljavljenimi delavnicami za spoznavanje orodja in materialov ter z osnovami programiranja. Nato sledi »možganska nevihta«, izbor ideje in računalniško podprto načrtovanje (izdelava 3D-modelov in 3D-sestavov). Ker so ljubljanski dijaki v preteklosti že razvili odlično univerzalno podvoze, ki ga zdaj uporabljajo tudi druge ekipe, se letos

osredotočajo predvsem na namenske dele: mehanizme za pobiranje in izstreljevanje žogic – te predstavljajo požare, ki jih je treba pogasiti – ter mehanizem za dvigovanje robota. Na koncu sta na vrsti preizkušanje robota in intenzivno treniranje usklajenosti voznika, ki upravlja robota, in sovoznika, ki upravlja podporne sklope.

Celotno dejavnost podpira Mladinski tehnološko-raziskovalni center Zavod 404, vrata za preizkušanje v različnih robotskih izzivih pa so odprta vsem srednješolcem in srednješolkam. Tisti, ki izdelavi robota namenijo največ truda, si na koncu prislužijo mesto v tekmovalni ekipi.

Mladi, ki si želite novih znanj iz robotike, strojništva, elektrotehnike in računalništva, vabljeni, da obiščete **firstslo.si**, navežete stik in se preizkusite v svetu inovacij.

Ko domišljija nima meja

Ustvarjanje ni dolgočasno sedenje in upoštevanje strogih pravil. V likovnem ateljeju Zajec Ustvarjalec na Ulici stare pravde 11 otroci umetnost raziskujejo povsem drugače. Tu se riše, ustvarja z glino in kipari iz odpadnih materialov. Mladi kreativci snemajo animirane filme, rišejo stripe in s tehniko »tape art« polepšajo kar cele stene ateljeja. Prav to zadnje je med njimi velik hit!

Vera Stanković, srce Zajca Ustvarjalca, verjame, da je ustvarjalen vsak, če le dobi priložnost in podporo, da svojo kreativnost lahko izrazi. Zato njena vrata niso odprta le za tiste, ki že doma radi rišejo in slikajo, temveč za vse radovedne otroke in odrasle, ki jih zanima, kako lahko skozi različen material povedo zgodbo, ustvarijo svoje junake ali si izmislijo nekaj čisto novega. Večina otrok je stara od šest do 12 let. Nekateri pridejo zaradi prijateljev, a ostanejo, ko odkrijejo užitek ob ustvarjanju in druženju.

»Veste, otroci so svobodni,« pove Vera Stanković in doda, da so zanje najbolj neprecenljivi prav tisti trenutki, ko otrokom da neko »provokacijo« za ustvarjanje, njim pa se v očeh prižgejo iskrice in jih začne razganjati od idej.

Otroci se v Zajcu Ustvarjalcu z ustvarjanjem zabavajo vse leto, ob tem pa spotoma spoznavajo vizualni jezik, se učijo svobodno razmišljati in zaupati lastnim idejam. V varnem prostoru se lahko polno izrazijo in tako gradijo ustvarjalno samozavest, ki jim še kako prav pride tudi drugje v življenju.

Vabljeni na brezplačni spoznavni ustvarjalni srečanja za otroke v sredo, 16. septembra, od 15.30 do 17. ure in od 17.30 do 19. ure. Prijavite se lahko na **zajec.ustvarjalec@gmail.com** ali pokličite 031/769 360.

Počitnice so čas za šolo FRI

Fakulteta za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani (FRI) je junija organizirala že 19. Poletno šolo FRI. Več kot 120 osnovnošolcev, dijakov in študentov je tako začetek poletnih počitnic namenilo spoznavanju tehnologije.

Na petdnevem dogodku so izbirali med devetimi dinamičnimi delavnicami. Med drugim so razvijali videoigre in interaktivne aplikacije, programirali robote, spoznavali računalniški vid in 3D-modeliranje, preučevali senzorje pri upravljanju dronov ter raziskovali kvantno računalništvo.

»Delavnice so mladim skozi praktično in igrivo rabo tehnologije približale svet računalništva ter ustvarjalnega reševanja problemov. Želeli smo jim pokazati, da tehnologija ni le nekaj, kar uporabljamo, ampak orodje, s katerim lahko ustvarjamo, raziskujemo in razvijamo nove ideje,« je o letošnji poletni šoli povedal izr. prof. dr. Matevž Pesek, eden od mentorjev.

Mladi so tako dobili priložnost, da poleg tehničnega znanja razvijejo tudi dragoceno računalniško mišljenje, ki v dobi hitrega razvoja postaja nova pismenost. To krepi logično sklepanje, ustvarjalnost in sposobnost reševanja kompleksnih problemov. Da poletna šola zares odpira vrata v uspešno prihodnost, dokazuje inženirka leta 2024 Rebeka Kropivšek Leskovar, ki je svoje navdušenje nad raziskovanjem računalništva odkrila prav na eni izmed preteklih Poletnih šol FRI.

L J U B L J A N A

Sergej Golubovič, dijak zadnjega letnika Gimnazije Jožeta Plečnika, je še pred polnoletnostjo dosegel izjemen uspeh na World Scholar's Cupu, prejel zlato priznanje na državnem tekmovanju mladih raziskovalcev, izdal knjigo o bančništvu in začel objavljati svoj podcast. Z njim smo se pogovarjali o tem, kaj je danes znanje, kakšna naj bo šola prihodnosti, kaj lahko mladi povedo odraslim in kakšna je Ljubljana skozi njihove oči.

Glede na vse, kar ste že dosegli pri svojih letih, bi rekla, da niste čisto običajen dijak. Od kod potreba, da ves čas nekaj ustvarjate?

Ambicioznost je del mojega karakterja. Sem človek, ki ga zanima vse: od lokalne uprave, torej projektov, ki se dogajajo v Ljubljani, do medijev, financ, dijaškega udejstvovanja ... Poleg tega imam v sebi nekaj, kar me ves čas žene naprej. Vsakič, ko dosežem neki cilj, je to zame šele začetek nečesa novega.

Kako pa je, ko tako ambicioznemu človeku kaj spodleti? Se vam je to sploh že kdaj zgodilo?

Seveda je tudi nekaj takšnih zgodb. Neuspeh težko sprejemem, predvsem zato, ker sem do sebe precej zahteven. A pri meni ima neuspeh zelo kratek rok trajanja, skoraj takoj ga spremenim v motivacijo za naslednji projekt. Moram sicer priznati, da imam veliko sreče, da me uspeh lovi, kamorkoli se obrnem. A sreča sama po sebi ni dovolj, za uspehom je vedno veliko vloženega dela, časa in vztrajnosti.

Letos ste na World Scholar's Cupu osvojili 12 medalj, pet pokalov, postali najboljši debater regionalnega kroga in se uvrstili na finalni turnir na ameriški univerzi Yale. Nam lahko na kratko poveste, v čem ste sploh tekmovali?

To je zelo kompleksno tekmovanje, ki poteka v angleščini, vključuje pa test s specifičnimi vprašanji, kviz in debate na različne teme. Zanj je treba predelati veliko literature z različnih področij, recimo geopolitike, podjetništva, okolja, umetnosti ... S prijatelji smo se na pobudo naše mentorice, učiteljice v osnovni šoli, tega tekmovanja udeležili že leta 2022 in dosegli odlične rezultate. Lani pa smo se na tekmovanje s prijatelji prijavili še enkrat, bolj zaradi lepih spominov in zaradi druženja ob pripravi nanj.

Kot ste že sami omenili, takšno tekmovanje zahteva ogromno različnega znanja. Kje vse ga pridobivate? Najbrž ne samo v šoli, ali pač?

Najmanj znanja dobim v šoli. *(smeh)* Sem zelo radoveden, zanima me vse: od medijev, ekonomije, poslovnega sveta do družbe v celoti. In bolj ko me nekaj zanima, več raziskujem. Berem članke, spremljam novice, se o tem pogovarjam z drugimi in potem povezujem stvari. To tekmovanje spodbuja prav to. Torej ne zmaga tisti, ki se največ nauči, ampak tisti, ki zna najbolj kritično in pametno razmišljati. Meni se zdi pomembno, kako razumeš svet, kako se znaš izražati, kako znaš sodelovati v ekipi.

»NI VEČ TEORETIČNE STVARI, KI SE JE NE BI MOGEL NAUČITI NA INTERNETU. ČESAR TE SPLET NE MORE NAUČITI, PA JE SOCIALIZACIJA. TO TI DA ŠOLA.«

Kaj pa je tisto, kar vas lahko nauči šola, YouTube pa ne?

Dobro vprašanje! Danes ni več teoretične stvari, ki se je ne bi mogel naučiti na spletu ali s pomočjo umetne inteligence. Bodimo iskreni, na internetu je veliko več informacij, kot se jih človek lahko kadarkoli nauči. Česar te splet ne more naučiti, pa je socializacija. In to ti da šola. Torej to, kako se obnašati v družbi, kako sodelovati v skupinskih projektih, kako delati s šefom, kajti v šoli je navsezadnje profesor tvoj šef. Predvsem pa ti šola da prijateljstva in zanje sem najbolj hvaležen.

Če je socializacija ena ključnih stvari, ki jih daje šola, kaj bi potem morali spremeniti pri pouku?

Svet se je spremenil, šola pa se ni spreminjala z njim. Napredek, ki ga doživljamo, ni reflektiran v razvoju šolstva na sistemski ravni. In to je problem, ker predajanje znanja ne bi smela biti več glavna funkcija šole. Znanje lahko dijak v desetih sekundah pridobi z umetno inteligenco. Šola bi se morala spremeniti, iti od podajanja neke teorije v inspiracijo oziroma mentorstvo. Torej, da profesor tako navduši dijaka, da se bo ta sam zanimal za predmet. Da bo sam iskal dodatne informacije, se sam učil, sam bral knjige. Take profesorje sam res cenim, jih pa ni veliko.

Ste tudi član predsedstva Dijaške organizacije Slovenije in pravite, da si prizadevate, da se sliši glas mladih. Kaj mislite s tem?

Sem zagovornik tega, da se mora poslušati mlade, posebej pri problematikah, ki zadevajo neposredno nas. Če

mladi ne odločamo o pokojninah, potem tudi odrasli ne bi smeli sami odločati o šolstvu. Mlade se večinoma poslušajo samo takrat, ko to prinaša neke točke, korist oziroma pozornost, sicer pa ne.

Kaj pa mladi občudujete pri odraslih?

Jaz osebno zelo cenim njihov smisel za skupnost. Hkrati me navdušujejo njihove zgodbe o preteklosti. Starejši meščani vedo veliko o marsičem iz lastne izkušnje in to se mi zdi neprecenljivo. Na primer, kako je bil videti Prešernov trg pred 20 leti, ko so tam še vozili avtomobili. Jaz te izkušnje nimam.

Imate pa drugačne izkušnje. Ena od njih je tudi vodenje podcasta Neobremenjeno, v katerem gostite znane osebnosti. Po kakšnem ključu izbirate sogovornike?

Povabim tiste, s katerimi se želim tudi sam pogovarjati, ker so zanimivi in me z nečim navdihujejo. Potem pa skozi pogovor z njimi želim inspirirati še druge mlade.

Poleg šole in medijev vas očitno zanimajo tudi finance, saj ste za raziskovalno nalogo s tega področja prejeli zlato državno nagrado in priznanje MOL. Kasneje ste izdali še knjigo The Invisible Bank.

Res je. Oboje, raziskovanje in finance, imam rad. Zato sem lani na državnem tekmovanju raziskovalnih nalog ZOTKS pripravil raziskovalno nalogo z naslovom Odprto bančništvo kot pospeševalec razvoja na področju finančnih storitev in zanj prejel zlato priznanje in priznanje MOL za posebne dosežke na področju raziskovalne dejavnosti. Potem sem iz te raziskave napisal še knjigo, v kateri sem poskušal čim bolj poljudno in zabavno, skozi zgodbe, prikazati razvoj modernih financ.

»VSAKIČ, KO HODIM PO LJUBLJANI S KAKŠNIM KOLEGOM, MU RAZLAGAM, KJE SE KAJ GRADI OZIROMA KATERI PROJEKTI SO V TEKU.«

Kako kot zelo radoveden dijak vidite mesto Ljubljana?

Ljubljana mi je pri srcu, ker jo čutim kot svoje mesto. Tu sem odrasčal, tu so moji spomini, moji prijatelji in družina. Kar vidim, je mesto, ki se ves čas razvija. Sem kot neke vrste turistični vodič skozi ljubljanske projekte. Vsakič, ko hodim po Ljubljani s kakšnim kolegom, mu razlagam, kje se kaj gradi oziroma kateri projekti so v teku. *(smeh)*

Kam v Ljubljani pa bi peljali mene, da bi lahko najbolj doživela svet vaše generacije?

Zanimivo vprašanje. V bistvu bi vas peljal v šolo, ker se tam lahko najbolj vidi, kaj se dogaja med nami, o čem mladi razmišljamo, kaj delamo. Ali pa v kak mladinski center, recimo v BAZO, Center mladih Ljubljana, ki je res izjemen dosežek, namenjen prav dijakom. Ali pa na kakšno igrišče, kjer igramo košarko in se družimo.

Za konec še vprašanje, ki ga tudi sami radi postavite svojim sogovornikom. Kdo je Sergej, ko ga nihče ne gleda?

Sem ista oseba pred kamero ali za njo. *(smeh)* Odvisno je le od tega, koliko me človek spozna oziroma koliko se odpre. Sicer pa sem človek, ki ceni malenkosti. Meni je druženje s prijatelji in družino veliko pomembnejše od kakršnegakoli uspeha ali projekta. Po drugi strani pa so vsi moji projekti zame strast, in ne obveznost. V njih uživam, tako kot uživam v igranju saksofona in tenisa, poslušanju glasbe ter vodenju podcastov.

»BAZA, CENTER MLADIH LJUBLJANA, JE RES IZJEMEN DOSEŽEK, NAMENJEN PRAV DIJAKOM.«

Center za brezdomne Ljubljana je prva tovrstna investicija Javnega stanovanjskega sklada MOL, zato je gradnja po besedah direktorice Žive Matjašič pomenila poseben izziv: »Če navadno vodimo projekte izgradnje stanovanj, imamo tukaj vsebine, ki so bile doslej neznane tako nam, naročniku, kot tudi projektantom. Zadovoljni smo, da je gradnja tekla gladko, in ponosni na končni rezultat.«

V pritličju stavbe je kuhinja s skupno jedilnico. Razdeljevanje kosila je predvideno med 11.30 in 13. uro, v prihodnje pa bodo tu potekale tudi različne družabne aktivnosti.

V zgornjih treh nadstropjih so urejene enoposteljne bivalne enote s skupnimi kuhinjami, v spodnjem pa skupinske sobe s skupinskimi sanitarijami. Skupaj bo v hiši lahko bivalo od 60 do 70 ljudi.

Streha, ki vrne dostojanstvo

Tik ob središču mesta, na križišču Roške in Poljanske ceste, je zrasla temnordeča stavba v obliki kocke, obdana z zeleno opno. To je novi center za brezdomne. Odslej bo to prostor, ki bo ljudem v stiski ponujal začasno streho nad glavo.

Brezdomci so del vsakega mesta in ne glede na to, ali se na naših vsakdanjih poteh pretvarjamo, da jih ne opazimo, jih odrivamo na rob ali jim v roko stisnemo nekaj drobiža, večini izmed nas misel na brezdomstvo vzbuja enega največjih strahov. Kako je sploh mogoče živeti brez zanesljive in varne strehe nad glavo?

V Ljubljani je bila lani izvedena raziskava za merjenje brezdomstva, v katero je bilo vključenih 426 oseb, ki se soočajo z brezdomstvom in stanovanjsko izključenostjo. Od teh jih približno 200 spi na prostem oziroma v neprimernih bivališčih, kot so zapuščene stavbe. Po podatkih iz raziskave je velika večina brezdomcev moških, starih med 30 in 49 let, kar 43 odstotkov izmed njih je brez doma že pet let ali več. Med najpogostejšimi razlogi za brezdomstvo so družinske, finančne in zdravstvene težave ter nasilje v družini.

Brezdomstvo ima številne obraze. Največkrat opazimo tiste, ki dneve preživljajo na ulici, veliko manj pa druge, nevidne oblike. Med njimi so posamezniki, ki prenočujejo v zapuščenih stavbah, iščejo začasne možnosti pri prijateljih in znancih, polnoletni mladostniki z neurejenim statusom, še posebej pa so skrite ženske, ki so veliko bolj stigmatizirane kot moški, zato se tudi težje odločijo poiskati pomoč.

Center za brezdomne na Poljanski cesti, ki v teh dneh sprejema prve uporabnike, bo zagotovo omilil številne stiske. MOL in Javni stanovanjski sklad MOL sta ga v upravljanje predala članom Društva za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice, ki že vrsto let sodelujejo z MOL in brezdomcem pomagajo na različne načine. Kralji ulice želijo v centru v prvi vrsti ustvariti dostojne razmere za vsakogar, ki bo potrkal na njihova vrata, zato bo program zastavljen nizkopražno. To pomeni, da bodo lahko ljudje prišli sami, brez posebnih vstopnih

pogojev. Na voljo jim bo tople obrok v jedilnici, osvežitev v skupnih kopalnicah in prenočišča ter bivalne enote, v nadaljevanju pa načrtujejo tudi raznolike programe in aktivnosti, s katerimi jih bodo skušali na novo vključiti v družbo. Hana Košan iz društva Kralji ulice ob tem poudarja, da je ta center prva vstopna točka, začasna namestitvev, da človek ne spi na ulici: »To je človeški, dostojanstven odziv na stisko posameznika.«

Program so poimenovali Bivanjska Poljanska. Ljudem v stiski bodo najprej ponudili streho nad glavo, nato pa skupaj raziskali vse možnosti, kako jim lahko pomagajo najti trajnejše rešitve, da bi lahko zaživel običajno življenje in se znova vključili v družbo. Z uporabniki bodo oblikovali individualne načrte, njihove dozdajšnje izkušnje pa kažejo, da ljudje, ki pridejo k njim, najprej potrebujejo streho nad glavo, nato čas za umiritev, šele potem lahko pristopijo k pripravi individualnega načrta pomoči. Je pa seveda vse odvisno od posameznika, za nekatere je ta izkušnja popolnoma nova in je to zanje res hud šok.

Tanja Hodnik, vodja Oddelka za zdravje in socialno varstvo MOL, ocenjuje, da je center izjemna pridobitev za Ljubljano: »Pomeni predvsem več varnosti, dostojanstva in nove možnosti za ljudi, ki so ostali brez strehe nad glavo. Ob tem pričakujemo, da bo razpoložljivost novih, enostavno dostopnih in dokaj zasebnih nastanitvenih kapacitet zmanjšala prav javnosti najbolj vidne oblike brezdomstva.«

Skrb za najbolj ranljive skupine ljudi je osnovna naloga vsake družbe, na MOL pa so prepričani, da bo novi Center za brezdomne Ljubljana, ki stoji praktično v središču mesta, dvignil kakovost bivanja celotne skupnosti.

Kaj je brezdomstvo?

Evropska klasifikacija obsega štiri temeljne kategorije. To so: biti brez strehe, biti brez stanovanja, bivati v negotovih pogojih in bivati v neprimernih pogojih. Prvi dve kategoriji pomenita odkrito ali vidno, »cestno« brezdomstvo, drugi dve pa skrito ali manj vidno brezdomstvo.

MOL vabi na

25. Festival za tretje

življenjsko obdobje

MOL z javnimi zavodi, podjetji in drugimi organizacijami izvaja številne programe in ukrepe, s katerimi starejšim meščankam in meščanom zagotavlja pogoje za aktivno, polno in samostojno življenje. Aktivnosti, ki so jim na voljo, bo z ljubljanskimi javnimi podjetji in zavodi predstavila na 25. Festivalu za tretje življenjsko obdobje, največjem dogodku za starejše v Evropi, ki bo od 29. septembra do 1. oktobra v Cankarjevem domu. Na razstavnem prostoru MOL v prvem preddverju bo vse te dni pestro. Pripravili so predavanja, delavnice in predstavitve, tam bodo udeleženci dobili še informacije o storitvah javnega potniškega prometa LPP, športnih aktivnostih za starejše Javnega zavoda Šport Ljubljana, stanovanjskih rešitvah, namenjenih starejšim, ki jih nudi Javni stanovanjski sklad MOL, izobraževanjih za starejše ter različnih kulturnih dogodkih in programih. Na festivalu bodo svoje aktivnosti in programe za starejše samostojno predstavili tudi Zdravstveni dom Ljubljana, Lekarna Ljubljana in Zavod za oskrbo na domu Ljubljana. Ob vsem tem pa MOL pripravlja še pester spremljevalni program, ki ga objavljamo na teh straneh. Vsi dogodki so brezplačni.

Torek, 29. septembra

URA	DOGODEK	ZBIRNO MESTO
11.00	Vsi zakladi parka Tivoli	Cankarjev spomenik na ploščadi pred Cankarjevim domom
11.00	Voden ogled Križank	Blagajna Križank na Trgu francoske revolucije 1
11.00	Ljubezen do ... interaktivno vodenje po razstavi Ljubljana. Zgodovina. Mesto.	Mestni muzej Ljubljana na Gosposki ulici 15 Obvezno se prijavite na prijava@mgml.si ali 01/241 25 06.
11.00	Vodstvo po razstavi Ljubljana se klanja Sloveniji IX: Maribor	Galerija Vžigalica na Trgu francoske revolucije 7 Obvezno se prijavite na galerija.vzigalica@mgml.si .
11.00	Voden ogled Plečnikove hiše	Plečnikova hiša na Karunovi ulici 4-6 Obvezno se prijavite na prijava@mgml.si ali 01/241 25 06.
17.00–19.00	Predstavitve vrtnarskega krožka	Park izbranih pred Centrom Rog na Trubarjevi cesti 72
17.00	Skriti kottički: voden ogled Lutkovnega gledališča Ljubljana	Za ogled se prijavite na pr@lgl.si .
17.00–19.00	Klekljarska delavnica Zapestnica prijateljstva	Rozmanova ulica 12

Sreda, 30. septembra

URA	DOGODEK	ZBIRNO MESTO
10.00–12.00	Kiparska delavnica z izdelavo reliefa	MGL Švicarija, Pod turnom 4 Obvezno se prijavite na trgovina@mglc-lj.si .
11.00	Ogled Ljubljane z vodnikom: krožna vožnja z mestnim avtobusom	Pred SNG Opera in balet Ljubljana na Župančičevi ulici 1 Obvezno se prijavite na tic@visitljubljana.si ali 01/306 12 15.
11.00	Vodstvo po razstavi Med obrambo in trgovino: grad, simbol mesta Ljubljane	Mestni muzej Ljubljana na Gosposki ulici 15 Obvezno se prijavite na prijava@mgml.si ali 01/241 25 06.
12.00	Voden ogled Plečnikove hiše	Plečnikova hiša na Karunovi ulici 4-6 Obvezno se prijavite na prijava@mgml.si ali 01/241 25 06.
15.00	Ogled filma v Kinodvoru	Na blagajni Kinodvora na Kolodvorski ulici 13 bo na voljo 10 brezplačnih vstopnic. Svojo lahko prevzamete najkasneje 15 minut pred začetkom predstave.
16.00	Voden ogled Mestne hiše	Mestna hiša na Mestnem trgu 1
17.00–18.30	Petje OM-a za dobro počutje	Dvorana ČS Center na Štefanovi ulici 11
19.30	Ogled predstave Burkaški misterij	Slovensko mladinsko gledališče na Vilharjevi cesti 11 Obvezno se prijavite na blagajna@mladinsko-gl.si .

Četrtek, 1. oktobra

URA	DOGODEK	ZBIRNO MESTO
11.00	Vodstvo po razstavi Rob Hornstra: Običajni ljudje	Obvezno se prijavite na galerija.jakopic@mglc-lj.si .
11.00	Voden ogled: Zgodbe ljubljanskih mostov	Cankarjev spomenik na ploščadi pred Cankarjevim domom
11.00	Voden ogled Plečnikove hiše	Plečnikova hiša na Karunovi ulici 4-6 Obvezno se prijavite na prijava@mgml.si ali 01/241 25 06.
17.00	Vodstvo po razstavi Borut Krajnc: Preobrat	Mestna galerija Ljubljana na Mestnem trgu 5 Obvezno se prijavite na mestna.galerija@mgml.si .
17.00	Voden ogled Cukrarne in BAZE	Cukrarna na Poljanskem nasipu 40 in BAZA na Ambroževem trgu 3 Obvezno se prijavite na info@cukrarna.art .
17.00	Čaj ob petih, nauči se klekljanja in izdelave čipk, risarsko izražanje	Dvorana v kletnem delu stavbe na Bratovševi ploščadi 30
17.00	Vibracije življenja, alternativni pristopi samozdravljenja in zvočna terapija	Dvorana v kletnem delu stavbe na Bratovševi ploščadi 30

Učenje je telovadba za možgane

Dejaven um, radovednost in dobri odnosi so za zdravo staranje enako pomembni kot gibanje, telesna kondicija in uravnotežena prehrana. Prav zato so učenje, druženje in miselna dejavnost poslanstvo Modre fakultete, ki deluje pod okriljem Univerze v Ljubljani.

V programu Modre fakultete bo letos 63 učnih programov, med drugim tuji jeziki in kulture, vrtnarjenje, fotografija, gledališče in računalništvo. Izobraževanja vodijo profesorji in doktorski študenti Univerze v Ljubljani, s čimer spodbujajo medgeneracijski dialog, sveže znanje mlajših raziskovalcev pa povezujejo z izkušnjami starejših udeležencev. Vrata Modre fakultete so odprta starejšim od 55 let, največ udeležencev je starih med 60 in 75 let, najstarejši dosedanj udeleženec

pa je štel 85 let.

Urša Kapler, koordinatorka Modre fakultete, ugotavlja, da staranje pogosto dojemamo kot pasivno obdobje, pri Modri fakulteti pa ga vidijo kot novo življenjsko fazo, ki omogoča rast. »To je priložnost za odpiranje prostora novim zanimanjem, izkušnjam in ljudem. Prav učenje iz njegovega prejšnjega poklicnega ali življenjskega okolja, lahko pomembno pripomore h kognitivni vitalnosti. Zato se udeleženci pogosto podajo na področja, s katerimi se prej niso srečevali, in tako odkrijejo zanimanje za umetnost, glasbo, zgodovino ...« razlaga sogovornica.

Ocen, izpitov in kreditnih točk ni, zanimivo pa je, da si udeleženci pogosto želijo domačih nalog. Ko učenje ni več obveznost, ampak osebna izbira, očitno dobi povsem drugačen pomen. Pa tudi predavanja niso klasična: vključujejo tudi praktično delo, ekskurzije, ustvarjanje in druge oblike sodelovanja, zaradi katerih se učenje pogosto preplete z druženjem.

Nekatere udeležence nove študijske smeri tako zelo navdušijo, da se odločijo za čisto pravi, redni študij. Urša Kapler tako omenja gospo, ki se je udeležila programa likovnega ustvarjanja, nato pa se je odločila za nadaljnji študij slikarstva. To zelo lepo ilustrira, kaj pomeni »nova rast«, o kateri pripoveduje sogovornica. Rek, da nikoli ni prepoznala, na Modri fakulteti ni samo kliše.

Bi se v prihajajočem študijskem letu tudi vi želeli vključiti v katerega izmed programov, pa vas je nekoliko strah in kolebate? Urša Kapler ima preprost nasvet: »Pridite in ostanite vsaj 20 ur.« Programi so namreč kratki, izkušnje pa kažejo, da se številni udeleženci po prvem vpišejo na naslednjega: 20 ur se tako spremeni v 40, 60 ali 80. Ena od skupin francoščine se denimo srečuje že enajstič, kar je najboljši dokaz, da se začetna radovednost lahko razvije nekaj trajnega. Pridite in poskusite!

Študijsko leto na Modri fakulteti se začne oktobra in traja do junija. Večina izobraževalnih programov je plačljiva, krajše delavnice na raznolike teme pa so pogosto brezplačne. Seznam izobraževalnih programov, delavnic in drugih dogodkov je objavljen na uni-lj.si v rubriki Študij/Alumni/Modra fakulteta.

Računalnik in telefon za lažji vsakdan

V času hitrega tehnološkega napredka digitalno opismenjevanje starejših ni več le izbira, temveč nujnost. Da bi vam olajšala vsakdanja opravila in dostop do informacij ter pomagala ohraniti stike z najbližjimi, vas MOL vabi na računalniška izobraževanja, prilagojena različnim nivojem znanja.

Največja prednost digitalne pismenosti za starejše je zagotovo ohranjanje stikov z družino in družbo. Z uporabo pametnih telefonov, e-pošte in družbenih omrežij lahko hitro in enostavno komunicirate z vnuki, otroki in prijatelji, kar zmanjšuje občutek osamljenosti in socialne izključenosti. Poleg družabnega vidika tehnologija starejšim lajša tudi vsakdanja opravila. Spletno bančništvo, naročanje na zdravstvene preglede, e-recepti in spletno nakupovanje vam omogočajo večjo samostojnost.

Služba za lokalno samoupravo MOL že od leta 2007 organizira računalniška izobraževanja za starejše meščanke in meščane. Z leti so se vsebine tečajev seveda spreminjale, saj sledijo napredku in razvoju tehnologije. Ob tem pa so prilagojene tako tistim, ki ste na tem področju že sami malo raziskovali ali računalnik uporabljali v službi, kot tudi popolnim začetnikom, ki se s sodobnimi komunikacijskimi možnostmi še niste srečali.

Za uporabo računalnika so na voljo tri stopnje tečajev – začetna, nadaljevalna in izpopolnjevalna. Udeleženci se boste spoznali z osnovami dela v okolju Windows, uporabo različnih Googlovih aplikacij, delom v računalniškem oblaku, posebno področje računalniškega opismenjevanja pa je tudi učenje varnosti na spletu – prepoznavanje spletnih prevvar, zaščita osebnih podatkov in varna uporaba gesel. Na tečaju za uporabo pametnih telefonov ste dobrodošli lastniki vseh vrst telefonov; po tečaju bo njihova uporaba še lažja.

Tečaji potekajo v četrtinah skupnostih vse leto. Vodijo jih izkušeni predavatelji, ki so posebej usposobljeni za delo s starejšimi, zato vam bodo snov znali razložiti na enostaven in razumljiv način. Na vsakem

»Tečajev se rada udeležujem, saj sem zadovoljna z izčrpnim podajanjem snovi, ki ga predavateljica začini tudi z aktualnimi zgodbami in izkušnjami drugih tečajnikov.«

DANICA OŠLAJ

»Na tečaju sem dobila veliko dobrih napotkov in bila zelo zadovoljna z načinom dela. Pohvaliti moram predavatelje, ki nas skozi računalniške izzive vodijo z modrimi nasveti ter veliko mero dobre volje in potrpežljivosti.«

ROŽICA S. FERJANČIČ

tečaju boste dobili tudi obsežno gradivo, s katerim si boste lahko doma pomagali pri utrjevanju pridobljenega znanja. Pri prijavi in uvrstitvi na pravo stopnjo tečaja vam bo pomagala prijazna gospa Karmen.

Na brezplačni tečaj za uporabo računalnika in pametnega telefona se lahko prijavite pri izvajalcu tečajev, podjetju ISA Znanje, na telefon 040/580 802 ali pri Službi za lokalno samoupravo MOL na telefon 01/306 48 35.

Nekaj minut pred pol osmo zjutraj se v parkih, na igriščih, ploščadih in trgih po vsej Sloveniji začnejo zbirati starejše gospe in gospodje v oranžnih oblačilih. Tudi v Ljubljani ni nič drugače. Na 30 lokacijah po mestu se srečuje skoraj 750 članov Društva Šola zdravja. Prijazen pozdrav, nasmeh, kratek klepet in že je čas za telovadbo. Glava, ramena, roke, trup in tako vse do stopal. Pol ure gibanja in telo je pripravljeno na nov dan. A po vadbi se mnogim še ne mudi domov. Jutranji ritual se nadaljuje s pogovorom, sprehodom, kdaj pa kdaj tudi s skupno kavo. Za nekoga je to prijeten začetek dneva, za drugega morda edini stik z ljudmi v vsem dnevu.

razgibali. Vam je namenjena njihova najprepoznavnejša vadba 1000 gibov, ki jo je zasnoval manualni terapevt in eden od ustanoviteljev društva dr. Nikolay Grishin.

Sestavlja jo 51 vaj, ki telo postopoma prebudijo od glave do stopal. Vse poteka stoje, brez posebnih pripomočkov in predvsem brez primerjanja s sosedom. Vsak posluša svoje občutke in naredi toliko, kolikor mu telo tisti dan dopušča. Z vztrajnostjo to postaja prožnejše in močnejše, vsakdanja opravila pa lažja. Redno gibanje pomaga ohranjati tudi ravnotežje in samostojnost, kar z leti postaja zelo pomembno. »Naš cilj ni, da bi bili v starejših letih

»Včasih rečemo, da pridemo zaradi telovadbe, ostanemo pa zaradi ljudi,« dodaja Kavčičeva.

Za vsem tem stojijo predvsem prostovoljci, ki vodijo vadbne in povezujejo skupine. Njihovo delo je letos dobilo potrditev tudi na državni ravni. Društvo Šola zdravja je na predlog Športne unije Slovenije prejelo priznanje Republike Slovenije za prostovoljstvo, ki ga je v imenu društva prevzela Zdenka Kavčič. »Doživela sem ga predvsem kot priznanje vsem našim izjemnim prostovoljcem, ki svoj čas, znanje in energijo namenjajo drugim. Brez njih Šole zdravja v takšnem obsegu ne bi bilo.«

Če torej zjutraj med sprehodom po

Pred skoraj dvema desetletjema se je Silvica Erlih prvič pridružila prijateljicam pri jutranji vadbi. Takrat ni slutila, da bo iz majhne skupine zraslo Društvo Šola zdravja, sama pa bo postala pomemben del njegove zgodbe. Danes vodi ljubljansko podružnico, lani pa je kot prva članica društva prejela srebrni red za zasluge Športne unije Slovenije.

Kakšno je po vašem dobro jutro?

Zagotovo je obarvano oranžno. (smeh) Budilka zazvoni okoli pol sedmih. Popijem kozarec vode, se uredim in peš odpravim proti Kajak kanu klubu Livada, kjer telovadimo. Že pred začetkom vadbne poklepetamo, se nasmejimo in si podarimo nekaj dobre volje. Po vadbi pogosto sledi še kavica ali čaj. Tako se dan res lepo začne.

Pa pride kdaj jutro, ko bi najraje ostali doma?

Seveda. Tudi sama se kdaj težko spravim iz postelje. Težave s hrbtenico ali vratom in slabo vreme naredijo svoje. A ker vem, da bo tam nekdo čakal, grem. Vse skupaj je postalo del mene in mojega vsakdana.

Zato torej po vseh teh letih še vedno vztrajate?

Da, zaradi ljudi. Naša skupina na Livadi je postala kot družina. Če nekoga ni, ga pogrešamo. Če zbolijo,

ga pokličemo ali obiščemo. Skupaj hodimo na izlete, praznujemo in žalujemo ter se pogovarjamo tudi o stvareh, o katerih ne govoriš kar z vsakomer.

Kdaj ste najbolj začutili, da ste postali več kot le skupina telovadcev?

Takih zgodb in trenutkov je ogromno. V naši skupini je na primer 88-letni gospod, ki je izgubil ženo. Tudi ona je bila del naše družbe. Po njeni smrti se ni zaprl vase, ampak je še naprej prihajal na vadbo. Ob takšnih zgodbah začutiš, koliko pomeni ta družba. Zanimamo se drug za drugega in si stojimo ob strani.

Kaj bi rekli tistemu, ki vas opazuje od daleč, pa še ni zbral poguma?

Naj pride in poskusi. Prijazen nasmeh na obrazu, sonce v srcu, jutranja telovadba s prijatelji in potem še kavica. Vse to nam polepša dan. Verjamemo, da ga lahko vsakemu.

Gibanje za močnejše vezi

Prav zato je Šola zdravja veliko več kot pol ure gibanja na dan.

Da bi gibanje postalo nekaj povsem vsakdanjega, je eden osrednjih ciljev Društva Šola zdravja. »Tako kot vsak dan jemo, pijemo in si umijemo zobe, bi morali vsak dan skrbeti tudi za gibanje in svoje dobro počutje,« poudarja predsednica društva in profesorica športne vzgoje Zdenka Kavčič.

Za prve korake ne potrebuje te kondicije ali športne preteklosti. V Šoli zdravja želijo medse povabiti tudi vse, ki se že dolgo niste zares

športniki, ampak da bi čim dlje ostali vitalni, dejavni in sposobni živeti življenje, kakršnega si želite,« pojasnjuje sogovornica.

Koristi pa se ne kažejo le na telesu. Redna srečanja s sovrstniki prinašajo tudi več samozavesti, boljše razpoloženje in občutek povezanosti. Če nekoga zjutraj ni, preostali to hitro opazijo. Skupaj praznujejo rojstne dneve, se veselijo prihodov vnučkov, hodijo na izlete in si tudi v težkih trenutkih stojijo ob strani. Iz poznanstev tako počasi rastejo prijateljstva.

Ljubljani zagledate skupino, ki se skupaj razgibava, se ji preprosto pridružite. Predhodna prijava ni potrebna. Potrebujete le udobna oblačila, primerno obutev in odločitev, da boste naredili nekaj zase. Vadba je brezplačna, letna članarina v društvu pa znaša 25 evrov. »Za gibanje ni nikoli prepozno. Ni pomembno, koliko let imamo, ampak kaj lahko danes naredimo zase,« sklene naša sogovornica. Morda pa boste poleg nove jutranje navade našli tudi novo družbo in razlog več, da zjutraj z veseljem vstanete iz postelje.

6000 članov ima Društvo Šola zdravja po vsej Sloveniji.

270 skupin deluje v 94 občinah.

60.889 ur dela je lani opravilo 899 prostovoljcev.

51 vaj po metodi 1000 gibov udeleženci vadbne opravijo v 30 minutah dnevno.

72 let je povprečna starost članov društva.

Večno mladi

Matura je življenjska prelomnica, s katero se poleg guljenja šolskih klopi konča tudi marsikatero prijateljstvo, obletnica mature pa je priložnost za obuditev starih vezi. Tako je bilo na 50. obletnici mature, ki so jo organizirale sošolke s Srednje vzgojiteljske šole, in ob 60. obletnici mature nekdanjih dijakov Gimnazije Moste.

Špricanje pouka vzgojiteljic ni odrešilo testa

Junija 1976 so se uspešno opravljene mature razveselile tudi dijakinje 5. c razreda Srednje vzgojiteljske šole. Takrat jih je bilo v razredu 31, na jubilejno obletnico pa jih je prišlo kar 24. Tri so žal že pokojne, dve sta se opravičili, dve pa sta bili nedosegljivi. »Običajno se zbere-mo na pet let, tokrat pa smo se imele tako lepo, da že delamo načrte za prihodnje leto,« nam je zaupala Milena Pernar. Nekdanje sošolke so se strinjale, da so živele v časih,

ko je vse teklo počasneje in spoštljiveje. »Verjetno smo prav zato ostale tako povezane, saj nam je bilo res lepo,« pravi sogovornica. Nekdanje vzgojiteljice so na obletnico prišle oblečene v kavbojke in mornarske majice – tako so bile namreč oblečene na druženju po maturi. Na značkah so imele oznako 5. c, saj je vzgojiteljska šola takrat trajala pet let. Tokrat pa je sošolka Mira za vse izdelala značke s številko 50, da jih bodo spominjale na okroglo obletnico.

Zbrale so se pri Prešernovem spomeniku, nato pa so se sprehodile do svoje nekdanje šole, zdaj Srednje upravno administrativne šole na Poljanski cesti 24. »Ko smo si ogledovale zgradbo, je k nam pristopila pomočnica ravnatelja in nas povabila na obisk. Sprejel nas je ravnatelj in nas odpeljal v klet, kjer je bila v naših časih telovadnica, danes pa je tam večnamenski prostor. Nekaj časa smo klepetali in primerjali našo staro šolo s sedanjo,« je povedala gospa Pernar. Pred dogodkom se je z MOL dogovorila, da so se sošolke lahko brezplačno peljale z vzpenjačo, na Ljubljanskem gradu pa jih je pričakal prijazen vodič Matic. Po ogledu so se v gostilni Šestica sestale z nekdanjo učiteljico športne vzgoje Majdo Švegl in si ogledale projekcije fotografij, ki jih je pripravila sošolka Maja. »Vedno smo se izvrstno razumele. Čeprav smo imele veliko spoštovanje do učiteljev, smo nekoč vse skupaj dve uri pouka prešpricale v Vodnikovem hramu, ker nismo želele pisati testa. Ko smo se vrnile v šolo, smo spoznale, da je bil naš upor zaman, saj so se učitelji dogovorili in nam spremenili urnik, tako da smo test vseeno pisale,« se spominja v smehu.

Tri razredne poroke

V šolskih klopih se je dijakom Gimnazije Moste zdelo, da se čas zelo počasi premika naprej, ob 60. obletnici mature pa se nekdanjim maturantom 4. a zdi, da je nekaj desetletij minilo, kot bi mignil. Da bi tudi to desetletnico proslavili kot vse okrogle doslej, sta poskrbela sošolca Alenka Verbek – Garbajs in Janez Kardelj. Razen dveh, ki živita v tujini, so se vsi preostali veselili srečanja. V razredu jih je bilo nekoč 32, ker pa je kar 11 sošolcev in sošolk žal že pokojnih, jih je na obletnico prišlo 17.

V njihovih gimnazijskih časih od 1962 do 1966 so bile na Zaloški cesti pred Gimnazijo Moste še tramvajske tračnice. »Kolesarji smo morali biti previdni, da nismo zapeljali mednje in padli. V razredih so bili privzdignjeni katedri za profesorje, pouk je potekal izmenično – en teden dopoldne, drugega popoldne. V popoldanskem turnusu je bil pouk tudi ob sobotah. Hišnik je včasih na pobudo ravnatelja dijake, ki so špricali, obiskoval na domu,« se spominja Janez Kardelj in nadaljuje: »To je bilo tudi obdobje simpatij in ljubezni. Kmalu po maturi so se kar trije razredni pari poročili. Vsi smo bili na nadaljnji življenjski poti uspešni tudi strokovno, iz našega razreda so na primer trije postali doktorji znanosti, štirje pa smo se zaposlili v organih za notranje zadeve in vsi dosegli vodstvene položaje.«

Na obletnici je imel pozdravni govor sošolec Andrej Anžič. Z minuto molka so se spomnili pokojnih sovrstnikov. Za glasbo iz 60. let je poskrbel sošolec Dušan Rogelj. Sošolci in sošolke pa so obujali tudi spomine na profesorje. Debevec, Capuder, Kušar, Gams in še nekaj drugih jim je ostalo v prijetnem spominu. Vsi so imeli tudi kakšno zgodbo s karizmatičnim ravnateljem Antonom Medvedom v glavni vlogi, saj je vzbujal strahospoštovanje, čeprav so dijaki vedeli, da se nanj v stiski ali kadar so potrebovali dodatno spodbudo, res lahko zanesejo.

»Srečanje je bilo prijetno, polno obujanja spominov. Veseli smo bili, da smo se po toliko letih še vsi prepoznali,« je dodal Kardelj.

Zmoremo več, kot si včasih mislimo

Življenje nam nalaga preizkušnje, na katere nismo vedno pripravljeni. Ko moramo zaradi njih spremeniti svoje navade, telo, odnose in načrte za prihodnost, pot naprej ni vedno lahka. Kampanja ZMOREM, ki je nastala pod okriljem Festivala za tretje življenjsko obdobje, poteka pa v okviru Andragoškega centra Slovenije, odpira pogovor o tem, kaj pomeni živeti drugače kot prej, sprejeti novo realnost in kljub oviram najti moč za vsakdan.

Na f3zo.si/zmorem si oglejte kratke videozgodbe, v katerih obraz kampanje Tone Donko pripoveduje, kako pogumno se je soočil z življenjem po možganski kapi in moč poiskal tam, kjer je včasih najtežje. »Lahko rečem, da delam vse, kar moji starosti 74 let normalno pritiče, vendar delam počasneje in previdno, tudi z manj stresa. Moram se pohvaliti, da mi to zelo dobro uspeva in tudi ugaja,« nam je zaupal. »Veliko več kot prej se gibam, telovadim, vozim sobno kolo, in to redno vsak dan ne glede na letni čas ali dneve v tednu. Z ženo se veliko druživa, vzdržujemo številne socialne stike in potujemo na krajše relacije. Moja kap je še bolj povezala družino, enako velja tudi za sosedske odnose.«

Svojci in terapevti so mu med okrevanjem stali ob strani, odločilna pa je bila njegova neomajna volja, ki mu je dala moč za spoprijemanje s težavami. »Vsem, ki se soočajo s podobno situacijo in velikimi življenjskimi spremembami, svetujem veliko volje in vztrajnosti. Tako bodo premagali vse tegobe in zadovoljno živeli naprej. Pozabite na malodušje, slabo voljo in nemoč, ki je pogosto le privid.«

Vsak dan odprto Srce Jezusovo

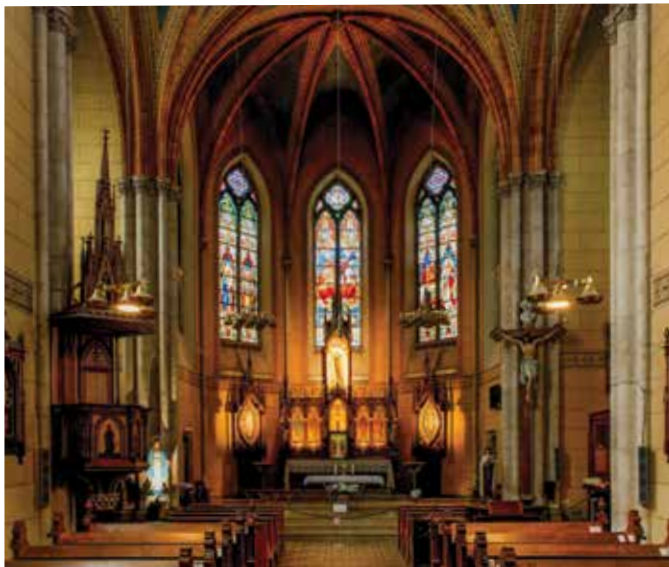
Lazariste, redovno skupnost, ki jo je leta 1625 v Franciji ustanovil Vincencij Pavelski, je v Ljubljano povabil škof Janez Zlatoust Pogačar. Zemljišče za gradnjo cerkve Srca Jezusovega in misijonske hiše na mestnem obrobju so kupili leta 1879.

Le kako zelo visoka in mogočna je bila videti leta 1883, ko Tabor ni bil še nič drugega kot travniki in redko posejane kmetije v zaledju mesta? Današnja Metelkova je bila še Traviška – ime pove vse. Božji hram in domovanje lazaristov na Taboru 12 je zasnoval avstrijski arhitekt Adolf Wagner, tedanji vodja ljubljanskega mestnega gradbenega urada. Neogotska bo, je odločil.

Cerkev Srca Jezusovega je zgrajena po tipičnem visokogotskem idealu iz 13. stoletja, z elegantnim zvonikom na desni strani pročelja, z 12 zunanjimi oporniki, s strmo dvokapno streho in z nepogrešljivo opečnato fasado. Visok in razmeroma ozek notranji volumen, keramična tla in pomanjkljivo ogrevanje so botrovali njenemu slovesu najbolj mrzle cerkve v Ljubljani. Mene vedno spomni na Anglijo. To ni naključje, saj je gotika doživela svoj največji ponovni razcvet prav v viktorijanski arhitekturi. Ob večinsko prevladujočem baroku je ta, poleg sv. Martina v Šmartnem pri Litiji, edina neogotska cerkev pri nas.

Kako je neogotika prišla na našo stran gozdov? Njeno načrtovanje je sovpadlo z evropskim in svetovnim trendom historizma v arhitekturi, ki je prisegal na tipizacijo stilov po namenu stavbe: gledališča so gradili v neobaročnem stilu, muzeje v neorenesančnem. Morda zaradi množične gradnje javnih objektov in pomanjkanja idej, morda pa se je le zdelo, da je človeštvo med modernizacijo in industrializacijo, predvsem pa sekularizacijo družbe pozabilo na »prave« vrednote. V primeru sakralne arhitekture je gotika postala edini pravi zgodovinski krščanski slog, neogotika pa je bila poleg neoromanike tudi prevladujoči stil pri gradnji impozantnih upravnih objektov in dvorcev. Dva najbolj znana v naši relativni bližini sta pravljnični bavorski grad Neuschwanstein in beli madžarski parlament ob Donavi, ki ga je za svojo rezidenco hotel kupiti Freddie Mercury, pevec skupine The Queen.

Če niste vedeli: taborska cerkev Srca Jezusovega je odprta ves dan vsak dan. Za molitev, za razmislek, za umiritev.

Srce na srce

Iz mesta, ki nikoli ne spi, je Američan Robert Patrick McKenzie k nam pripotoval z ljubeznijo do glasbe. S pedagoškim pristopom je Alyi, Petru Lovšinu, Tomiju Megliču, Guštiju in drugim zvezdnikom pomagal do boljše izgovarjave angleških besedil. S prvimi srečanji je prikupno begal Slovence, ki niso vajeni dotika neznancev. Kmalu zatem nas je podučil, kako blagodejen je objem.

Kdaj ste se odločili, da boste New York zamenjali za Ljubljano?

Odraščal sem v Flintu v zvezni državi Michigan, nato pa deset let živel v New Yorku. Med magisterijem na Univerzi Columbia sem spoznal svojo bodočo soprogo Janjo, ki je tam študirala. Kot štipendistka je morala izpolniti obveznost, da bo znanje prinesla nazaj v domovino. Na voljo sva imela tri rešitve. Najsikrajnejša je bila, da končava ljubezen, s čimer se nihče od naju ni strinjal. Druga možnost je bila, da bi moja izbranka živela nelegalno, kar tudi ni prišlo v poštev. Izbrala sva tretjo rešitev in si dom ustvarila v Evropi. Z gotovostjo lahko trdim, da sva izbrala najboljšo pot.

Veliko jabolko je mesto, ki človeka nenehno drži v pogonu, Ljubljana pa ima povsem drugačen ritem. Kako ste se spoprijateljili z novim okoljem?

Hitro sem dojel, kako spretno znate uravnovežiti poklicno in zasebno življenje. Odlično so urejeni tudi socialni pogoji bivanja. Nikoli ne bom pozabil prvega šefa v Ljubljani, ki me je razumevajoče poslal domov, da sem lahko poskrbel za bolnega sina, in mi položil na srce, naj se vrnem, ko bo z njim vse v najlepšem redu. Povrh vsega pa mi tukaj ni bilo treba ves čas garati, da bi si zagotovil preživetje. Tudi mi ni

treba biti v skrbeh, ali bom moral zaradi zdravljenja v bolnišnici prodati vse svoje imetje, morda celo bankrotirati.

Ko se ljudje preselimo v drugo kulturo, nas pogosto ne presenetijo velike stvari, temveč majhne vsakodnevne navade. Katere naše posebnosti so vas najbolj presenetile?

Hitro sem se naučil, da povabilo na kavo ne pomeni dejanskega pitja kave. V večini primerov z nečim nazdravimo in se zapletemo v dolg pogovor. Vendar se zaradi užitka ne zanemarja službe. Kot samozaposleni podjetnik sem tukaj delal vsaj tako intenzivno kot nekoč, ko sem poučeval na osnovni šoli v newyorški četrti Hell's Kitchen.

»LJUBLJANA SI DRZNE OHRANJATI ŠIRINO MISLI IN DRUŽBENO RAZNOLIKOST.«

Ukvarjate se tudi z glasbo.

Od nekdaj sem kombiniral zaposlitev in strast do muziciranja. Z delom sem plačeval položnice, z glasbo pa hranil dušo. Čez dan sem bil učitelj, ponoči pa sem igral na koncertih, vadil ter z drugimi umetniki skladal verze in melodije. To navado sem ohranil, le da sem se iz ustvarjalno vznemirljivega

Manhattna prestavil v skromnejšo, a nič manj ustvarjalno Ljubljano, kjer zdaj igram z dobrimi prijatelji.

Naše glavno mesto se skoraj neopazno preliva v naravo. Kam odidete, ko potrebujete mir?

V zadnjem času sem se močno navezal na Rožnik. Na vrh vodijo številne poti. Zjutraj se zlahka izgubljam med spokojnimi stezicami, dokler me ne pozdravi rožnata cerkev. To je odličen začetek dneva, ko si lahko sam s sabo in se prepustiš meditativnemu sprehodu. Aktiven sem tudi na prekrasni Poti spomina in tovarštva.

Kaj je največja prednost življenja v okolju, kjer ste si ustvarili družino?

Obkrožen sem z veliko inteligentnimi ljudmi, ki govorijo različne jezike. Komuniciranje in srečevanje zanimivih osebnosti je zelo osvobajajoče. Preostanek države je morda bolj nagnjen k tradicionalnemu, Ljubljana pa si drzne ohraniti širino misli in družbeno raznolikost. Tudi sam sem prispeval svoj delček v ta mozaik, ko sem ljudem ob snidenju ponudil objem. Sprva so me začudeno gledali, potem pa so se privadili na neposredni dotik. Srce na srce. Tujci smo kot začimbe v okusni jedi, da popestrimo neke zakoreninjene navade.

Padeš, vstaneš, nadaljuješ

Na igrišču Oval v Stanežičah ni veliko prostora za omahovanje. Žoga potuje iz rok v roke, igralci se zaletavajo, padajo, vstajajo in nadaljujejo. Na prvi pogled vse skupaj deluje nekoliko divje, morda celo surovo, a za vsakim premikom se skrivajo natančna pravila, taktika in predvsem zaupanje med soigralci. Čeprav je torej vtis lahko drugačen, je to šport kulture in spoštovanja, saj se tekma in trening vedno končata s stiskom roke. To je ragbi.

Nekateri si predstavljajo, da je ta šport primeren samo za močne in drzne, a v resnici je to zgolj še en stereotip, ki ga neupravičeno zaznamuje. Kot pravi Peter Keček, član Rugby kluba Ljubljana, na igrišču sploh ni pomembno, da si najhitrejši ali najmočnejši, prav nasprotno: ekipa potrebuje različne posameznike, z različnimi sposobnostmi, ki lahko prevzamejo različne vloge. Tako nekdo izstopa z močjo, drugi s hitrostjo, tretji s spretnostjo, vsi skupaj pa morajo delovati kot celota. Zato je tudi nabor ljudi, ki trenirajo v Rugby klubu Ljubljana, zelo pester: med njimi so otroci, mladostniki in odrasli, nekdanji športniki in takšni, ki pred prihodom v klub niso resno trenirali nobenega športa. Med aktivnimi člani pa se najdejo tudi dekleta.

Tako je, ragbi nikakor ni rezerviran le za fante in moške. Sogovornik tudi poudarja, da se ženski ragbi po svetu hitro razvija, in dodaja, da si v ljubljanskem klubu seveda želijo, da bi se jim v prihodnje pridružilo še več deklet in žensk. V mlajših kategorijah dekleta in fantje pogosto trenirajo skupaj, saj je poudarek predvsem na učenju osnov igre, razvoju motoričnih sposobnosti in ekipnem sodelovanju.

A kako je videti trening? Po ogrevanju, ki je osnova vsakega športa, sledijo podaje, lovljenje žoge, gibanje v prostoru in elementi kontaktne igre, nato pa še taktične situacije, ki so osrednji del treninga. Tukaj pa ni dovolj, da vsak dobro opravi samo svoj del; posameznik mora ves čas spremljati soigralce, jim pomagati in se hkrati zanesti, da bodo tudi oni opravili svojo nalogo. Ob koncu treninga so igralci sicer videti utrujeni in pogosto blatni, a najpomembneje je, da igrišče zapustijo nasmejani. Zato se med soigralci sčasoma razvije tudi povezanost, ki sega dlje od same igre. Skupni napor, hitre odločitve in premagovanje izzivov gradijo občutek odgovornosti, pripadnosti in medsebojnega zaupanja ter, kot Keček še posebej navaja, zlasti pri najmlajših športnikih občutek samozavesti. Prav ta preplet fizične odločnosti, discipline in spoštovanja je tisto, zaradi česar ragbi hitro postane več kot le šport; je bolj popotnica za življenje, ki presega meje športa samega.

A taka zgodba se lahko začne le s prvim treningom in morda naj bo to namig, da poskusite kaj novega. Zanj ne potrebujete posebnega predznanja ali opreme; dovolj so športna oblačila, kopačke in nekaj radovednosti. Treningi Rugby kluba Ljubljana potekajo večkrat na teden na igrišču Oval v Stanežičah, novi člani pa se jim lahko pridružijo kadarkoli in ragbi najprej samo preizkusijo. Morda bodo prišli zaradi športa, a bodo, kot kažejo izkušnje številnih igralcev, ostali zaradi ljudi.

Rugby klub Ljubljana vpisuje nove člane. Prvi mesec vadbine ne plačate. Torej vsaj poskusite!

Več informacij dobite na rugbyljubljana.si/vpisi-se.

Foto: arhiv LPP

Pogled na remizo LPP iz zraka. Legendarno remizo ob Celovski cesti v prihodnjih letih čaka selitev v Stanežiče, na njenem mestu pa bodo nastali velik park in nova mestna stanovanja.

Foto: arhiv LPP

Po Ljubljani že skoraj leto dni vozijo avtobusi na vodikov pogon. Polnijo jih na prvi javni vodikovi polnilnici v Sloveniji, na P+R Stanežiče.

Trolejbusi so po Ljubljani vozili nekaj manj kot 20 let. Zadnji se je po mestu zapeljal 4. avgusta 1971.

Se še spomnite, da so nekoč avtobusi vozili tudi čez mestno središče, Prešernov trg in Tromostovje? Zadnji avtobus je tam zapeljal pred 19 leti.

Foto: arhiv LPP

Foto: Janez Lampič, hrani: Muzej novejše zgodovine Slovenije

Foto: Nik Rovar

Foto: Marjan Ciglič, hrani: Muzej novejše zgodovine Slovenije

Leta 1979 so po Ljubljani vozili predvsem avtobusi znamk Mercedes-Benz in MAN.

Foto: Božo Štajer, hrani: Muzej novejše zgodovine Slovenije

Tramvaj je omogočil širitev in razvoj Ljubljane, sčasoma pa tega razvoja ni več mogel dohitevati.

Od tramvaja do vodika

6. september 1901 je bil za Ljubljano velik dan, saj je takrat po mestnih ulicah prvič zapeljal tramvaj, in hkrati dan, ki se je v zgodovino vpisal kot začetek javnega potniškega prometa v Ljubljani. To je bilo natanko pred stoletjem in četrt. Zgodbe iz tistih časov pripovedujejo, da so tramvaj hodili občudovat ljudje od blizu in daleč ter da so prvi dan obratovanja zapeljali kar 6400 potnikov. Tramvaj je omogočil širitev in razvoj Ljubljane, sčasoma pa tega razvoja ni več mogel dohitevati. Dotrajani tiri, počasnost in velike zamude so pripeljali do postopnega opuščanja tramvajskih prog in konec leta 1958 se je tramvaj odpravil na svojo zadnjo vožnjo.

V zadnjih letih delovanja tramvaja so po Ljubljani vozili tudi trolejbusi, ki pa se tudi niso izkazali za najboljšo rešitev. Leta 1971 so se tudi ta vozila poslovila z mestnih ulic in nanje

so zapeljali avtobusi. Med njihovimi največjimi prednostmi je bila neodvisnost od električnega omrežja, med slabostmi pa predvsem izpuhi, ki so obremenjevali okolje.

Sledila so desetletja velikih sprememb, tako v družbeni ureditvi kot življenjskem slogu, čas je zaznamoval tudi izjemen tehnološki napredek, mestni avtobusi pa so vztrajali. Ljubljanske trole, buse, krpane, zelnice in še kakšno ljubkovalno poimenovanje bi lahko našli, že ves čas krasi prepoznavna zelena barva. Z leti so postajali vse bolj moderni, lesene stole so zamenjali oblazinjeni, vse več je bilo dodatne in varnostne opreme, pogon pa je ostajal enak – dizel. Tako je bilo vse do leta 2007, ko so na MOL sprejeli vizijo razvoja mesta do leta 2025, v kateri so med najpomembnejšimi cilji izpostavili trajnostni razvoj mesta. S tem so odprli vrata velikim premikom v mestnem potniškem prometu ter omogočili okolju prijazno pomlajevanje voznega parka.

Floto avtobusov na dizelski pogon so postopoma začeli dopolnjevati z vozili, ki manj obremenjujejo okolje. Sprva so bili to avtobusi na CNG- in hibridni pogon, nato pa so na MOL in LPP naredili še en ogromen korak in v floto mestnih avtobusov začeli dodajati še električne avtobuse ter avtobuse s pogonom na vodik, ki so brez škodljivih izpustov.

Če smo zapisali, da je bil 6. september 1901 velik dan za Ljubljano, moramo enako zapisati tudi za 12. november 2025. To je bil dan, ko je po ljubljanskih cestah prvič zapeljal avtobus na vodikov pogon.

125 let javnega potniškega prometa v Ljubljani je priložnost, da nostalgичno pogledamo v preteklost, hkrati pa je to pravi čas za smele načrte za prihodnost. Med njimi je tudi cilj, zapisan v viziji razvoja mesta do leta 2045, poimenovani Vizija Supermesto 2045, in sicer da bo LPP do leta 2030 vsa dizelska vozila, ki so še v floti mestnih avtobusov, postopoma nadomestil z avtobusi, ki jih poganjajo ogljično nevtralna goriva, takšna, ki v okolje ne oddajajo nobenih škodljivih izpustov.

MOSTE, ŠIŠKA IN POLJANE VAS VABIJO NA ZABAVO

Središče kulturnega dogajanja ni le center mesta, vroče in brbotajoče je v vseh kulturnih četrtih. Na obisk vas 5. septembra najprej vabi festival Moste open, ki ga organizirata En-Knap & Mladinska postaja Moste. Na ploščadi pred Zaloško cesto 61 bodo med drugimi nastopili plesalci En-knap Group & DSPS z grško koreografijo Sofio Mavragani, italijanski plesalec in koreograf Pablo Girolami in skupina Koala Voice, organizirane bodo različne delavnice, predstavila pa se bodo tudi društva in organizacije, ki delujejo v tej četrtini skupnosti. Kmalu za tem, 19. septembra, pridite še na dan urbanega dogajanja za vse generacije Šiška Open 2026. Obiščite razstave, odprte studie in ateljeje, pridružite se delavnicam in vodenim sprehodom, ne zamudite družinskega žura DadaDisko, izmenjevalnice igrač in oblačil, pogovora o prihodnosti Trga prekomorskih brigad, sejma keramike, nakita, ilustracije in mode, branja poezije, koncerta in vseh ostalih super dogodkov. Dan kasneje, 20. septembra, pa bo Poljanska fest Poljansko cesto pod gradom spremenil v veliko skupnostno dnevno sobo, v kateri se boste lahko pogovarjali, poslušali muziko in kaj dobrega pojedli. Program festivala Moste open si oglejte na spanskiborci.si, šiškarski je objavljen na kinosiska.si, o Poljanska festu pa boste obveščeni na visitljubljana.si.

Ljubljana v ritmu znanosti

V petek, 25., in soboto, 26. septembra, vas vabimo, da brezplačno pokukate v prostore živalskega vrta, na razstave Mestnega muzeja Ljubljana in Prirodoslovnega muzeja Slovenije ter v laboratorije Nacionalnega inštituta za biologijo, kjer boste znanost doživeli na povsem drugačen način.. V okviru evropskega projekta RhythmOfLife boste lahko raziskovali ritme, ki nas obdajajo – od gibanja živali in naravnih pojavov do ritmov človeškega telesa, umetniškega ustvarjanja in veselja. Pridružite se raziskovalcem pri eksperimentih, delavnicah, tematskih vodstvih in raziskovalnih izzivih ter skupaj z njimi poiščite odgovore na zanimiva vprašanja. Aktivnosti, primerne za družine, bodo potekale tudi v soboto, 26. septembra, dopoldne. Vstop je prost. Program in podrobnejše opise dogodkov preverite na projects.nib.si/rhythmoflife. Projekt je financiran v okviru prestižnega programa EU Marie Skłodowska-Curie (št. 101305421).

Pogovoriti se moramo o hiperkonzumu

Festival Indigo se je z udarnimi dogodki prejšnjih let že dodobra usidral med zahtevnejšim ljubljanskim občinstvom, zato vas bo razveselila novica, da se bodo med 7. in 9. oktobrom v Cukrarni na Poljanskem nasipu 40 ponovno kresali kritična misel, eksperimentalna glasba, internetna kultura, vizualna umetnost in dizajn. Pod sloganom »Hiperkonzum« bo festival tokrat raziskoval krizo prenasajenosti, ki zaznamuje sodobno družbo. Z glasbenimi performansi, pogovori in predavanji bo tridnevni program povezal raznolike glasove s področij sodobne umetnosti, oblikovanja, filozofije, literature in glasbe. Med nastopajočimi bodo Autechre, Andrej Nikolaidis & Aljoša Pužar, Dean Kíssick & David Rudnick, Fatima Al Qadiri, François Cusset, Mladen Dolar in New Models, podrobnejši program po dnevih pa je objavljen na indigo.ooo.

LUTKE Z VSEGA SVETA

Naše mesto v svetu slovi tudi kot lutkarska velesila, kar dokazuje ugleden mednarodni bienalni Festival Lutke, ki ga od leta 1995 organizira Lutkovno gledališče Ljubljana. Osredotoča se na izvirne, kakovostne in raznolike produkcije lutkovnega, predmetnega in vizualnega gledališča za otroke, mladino in odrasle. Po izboru Uroša Korenčana, Marka »Mareta« Bulca in Benjamina Zajca se bo na različnih prizoriščih po Ljubljani zvrstilo več deset uprizoritev, ki predstavljajo najboljše, kar se je v zadnjih letih zgodilo v svetovni lutkovni umetnosti. 18. festival Lutke 2026 se bo tokrat odvijal med 25. in 28. septembrom, postregel pa bo z 28 predstavami iz 13 držav. Letošnji posebnosti sta celotna predstavitev mednarodnega projekta Transport in slovenska premiera osupljive predstave Tempo finskega mojstra Kalleja Nia. Vstopnice so že v predprodaji, program pa je objavljen na lgl.si.

Septembra se vse začne znova

Življenje se je po poletnih počitnicah počasi vrnilo v stare tire. Šolam in službam boste spet namenili kar lep del svojega časa, proste ure in dni pa lahko posvetite vsemu, kar vas veseli in zanima. Ljubljana je dom številnih kulturnih, znanstvenih in izobraževalnih ustanov, kjer bodo z veseljem potešili vašo radovednost in vas popeljali v širna prostranstva človeške ustvarjalnosti. Otroci in mladi so vabljeni v Pionirski dom, kjer se lahko naučijo tujih jezikov, igranja inštrumentov, spoznajo osnovne kemijske poskuse in gledališko ustvarjanje. Vpišite jih v Klub Kinobalon in jih pospremite v Kinodvor na filmske predstave. Zvečer pa si še vi vzemite čas za ogled filma z izkaznico Kluba Kinodvor. S prijatelji si izberite abonma v Mestnem gledališču Ljubljanskem, Šentjakobskem gledališču, SNG Drami, SNG Opera in balet Ljubljana, Cankarjevem domu ali v Slovenski filharmoniji. Naj obisk kulturnih prireditev postane del vašega vsakdana in naj vas obogati z neprecenljivimi doživetji.

Mladinsko z mladimi v ne!običajno sezono

Slovensko mladinsko gledališče svojo novo sezono, poimenovano Ne!običajna, začne s predstavo Tokrat drugače, ki so jo z mentoricami in mentorji iz igralskega ansambla in režiserko Tijano Zinajić pripravili mladi iz skupine Mlado mladinsko 3.0. Spregovorila bo o osebnih izkušnjah, življenjskih preizkušnjah in premaganih ovirah. Popeljala vas bo skozi različne plasti človeškega doživljanja – od vojne in bolezni v družini do ljubezni, sreče, žalosti in upanja. V tem prepletu bo vsaka zgodba nosila svoj pečat, vsak posameznik pa bo v njej zasijal s svojim edinstvenim potencialom. Mlado Mladinsko je prostor za mlade med 16. in 20. letom, ki jih zanimajo ustvarjanje, raziskovanje in druženje v gledališču – tudi če z njim še nimajo veliko izkušenj. Program temelji na kolektivnosti, enakopravnem sodelovanju in ustvarjalnosti. Predstava bo na sporedu 4., 5. in 9. septembra na prizorišču Pošta na Robbovi ulici 15, vstopnice pa lahko kupite na gledališki blagajni Mladinskega na Vilharjevi cesti 11, v prodajni galeriji na Trgu francoske revolucije 5 ali na mladinsko.com.

V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

BEŽIGRAD

Dan ČS Bežigrad

Na tradicionalnem dogodku skupaj z društvi in ustanovami z območja Bežigrada pripravljamo zabavne, izobraževalne in razvedrilne vsebine za vse generacije.

16. septembra od 16. ure naprej
(rezervni termin: 17. septembra)
V Parku literatov ob Železni cesti

CENTER

OM Chanting

OM Chanting je več tisoč let stara skupinska tehnika, s katero transformiramo negativnosti v pozitivno energijo. Podpira čustveno, duševno in fizično zdravje ter vzpostavlja ravnovesje. Za več informacij pošljite SMS na 031/665 351 (Tjaša Vidmar).

Vsak ponedeljek od 17. do 19. ure
Štefanova ulica 9

ČRNUČE

Dan ČS Črnuče

S KUD Svoboda vas vabimo na tradicionalno prireditev, na kateri bodo sodelovali člani kulturnih, športnih in humanitarnih društev ter taborniki, skavti in gasilci. Predstavili se bosta tudi Mestna knjižnica Ljubljana in ekipa Mladih zmajev. Pokusili boste lahko dobrote lokalnih gostincev in si ogledali izdelke črnuških ponudnikov.

17. septembra od 15.30 do 19. ure
Dunajska cesta 367

DRAVLJE

Ljubljana MTB vikend

Pridružite se nam na največji gorskokolesarski vikend prireditvi v Ljubljani, ki prinaša dirkanje, furanje, koncerte in veliko zabave!

Od 4. do 6. septembra
Bike park Ljubljana, Podutiška cesta 209

GOLOVEC

5. festival Povezujemo Štepanjsko

Tradicionalni sosedski dogodek združuje prebivalce, društva in organizacije iz Štepanjskega naselja, obiskovalcem pa ponuja pestro popoldne druženja in povezovanja.

19. septembra med 14. in 18. uro
Dvorišče OŠ Božidarja Jakca

MOSTE

Moste Open

Moste Open tudi letos prinaša pester dan kulture, glasbe, ustvarjalnosti in druženja ter povezuje organizacije, društva, šole in posameznike, ki s svojim delovanjem soustvarjajo živahen kulturni utrip Most. Skozi umetnost, ustvarjalnost in sodelovanje odpira prostor za nova srečanja in skupne zgodbe.

5. septembra od 15. ure naprej
Na parkirišču pred Španskimi borci
in v parku čez Zaloško cesto

POSAVJE

Praznik ČS Posavje

Krajevna organizacija ZZB NOB vabi na spominsko slovesnost ob obletnici prvega spopada z okupatorjem v Ljubljanskem Posavju.

7. septembra ob 16.30
Spominski park 7. septembra,
pri spominskem obeležju

ROŽNIK

10. športne igre ČS Rožnik

Obiskovalci vseh generacij se bodo lahko pomerili v različnih športnih disciplinah, organizatorji pa pripravljajo tudi bogat spremljevalni program in večerni koncert, s katerim bodo proslavili 10 let uspešnega povezovanja ljudi skozi šport.

12. septembra od 10. ure naprej
Igrišče OŠ Vič, Abramova ulica 26

RUDNIK

Dan ČS Rudnik

Dan se bo začel z Oskarjevim pohodom čez Golovec, nadaljeval pa s srečanjem

krajanov na novem igrišču OŠ Oskarja Kovačiča. Spoznali boste dejavnosti društev in zavodov, se udeležili predstavitev, zanimivih delavnic, športnih aktivnosti in poskusili domače dobrote.

19. septembra od 10. do 14. ure
(v primeru slabega vremena
26. septembra)

Igrišče OŠ Oskarja Kovačiča,
Ob dolenski železnici 48

SOSTRO

13. Zadvorska golažijada in Praznik jeseni

Na Zadvorski golažijadi se bodo društva iz ČS Sostro pomerila v kuhanju golaža, s Praznikom jeseni pa bomo praznovanje v ČS Sostro pripeljali do konca. Kulturni program bodo pripravili učenci OŠ Sostro in podružničnih šol ter vrtca Pedenjped, enote Zadvor, na ogled bo razstava pridelkov okoliških kmetov in izdelkov domače obrti, potekale bodo tudi različne delavnice.

13. septembra od 10. ure naprej
(golažijada)

Brunarica TD Zadvor

27. septembra od 11. do 18. ure (Praznik jeseni)

Avla OŠ Sostro

ŠENTVID

Jesensko srečanje ČS Šentvid

Vabljeni na srečanje šentviških društev in nevladnih organizaciji, kjer boste spoznali, kaj vse se dogaja v Šentvidu.

26. septembra med 11. in 14. uro
Parkirišče pred Ljudskim domom
v Šentvidu, Prušnikova ulica 99

Novice, različne informacije in tudi mesečni napovednik vseh dogodkov v četrtnih skupnostih na območju MOL so na voljo na ljubljana.si/si/mestna-obcina/cetrne-skupnosti.

Vsi navedeni dogodki so brezplačni.

MILENA ZUPANČIČ (1946–2026)

Poslovili smo se od Milene Zupančič, častne meščanke Ljubljane ter ene največjih filmskih in gledaliških igralk tega prostora. S številnimi nepozabnimi vlogami se je usidrala v naša srca, s svojim glasom pa je velikokrat zastopala tudi šibkejšje člane skupnosti in opozarjala na krivice v naši družbi. Svoje spomine na to veliko umetnico z nami deli njen dolgoletni prijatelj in sodelavec, gledališki režiser, dramaturg in umetniški vodja Ivica Buljan.

Mileno Zupančič občudujem, odkar sem jo kot deček videl v filmu Matjaža Klopčiča Vdovstvo Karoline Žašler. Skozi meglice spominov prodirajo mračno provincialno vzdušje, tovarna in grobijani, ki prežijo na lepoto. Karolina vara moža z brezvezni-mi tipi, nato pa spozna mladega delavca, ki ga igra Cavazza. Zdi se, da se bo izlekla iz kroga sramote, v katerega so jo potisnili sovaščani, a jo lepote zapusti. Prizor, v katerem se krčevito oprijemlje njegovega motorja, je med najboljšimi v jugoslovanskih filmih. Karolino sem si zapomnil za vse več-ne čase: lep obraz, skodrani lasje, polne čutne ustnice, sijoče oči. Kasneje mi je povedala, da se je film v Berlinu potegoval za nagrado zlati medved, da jo je klical Fassbinder. Nič čudnega, ona je njegov tip igralk. Tudi moj.

Ko sem se začel motati okoli gleda-lišča, je bila že legenda. Rade Šerbedžija je med vojno nekaj časa živel v njeni hiši na Bohinjski Beli. Spominjam se velikega vrta, sadnega drevja, sanjske hiše, takšne kot ona. Ko sem začel režirati, sem se kot maček plazil v njeno garderobo v Drami,

razlagal sem ji, da bi jo rad videl kot Mače-ho v Walserjevi Schneewittchen. Rekla je, da ne more. Nekaj let za tem mi je Janez Pipan predlagal, da bi v Drami režiral Mišimovo Markizo de Sade. Milena je bila v prvem dejanju perverzna grofica de Saint-Fond, v zadnjem pa Madame de Montreuil. Borila se je z obsežnim teks-tom. V predstavo sem vključil šepetalko, brez skrivanja je lahko govorila replike, ki so jih igralci pozabili. Milena je na premieri znala vse, in ko ji je suflerka trenutek pre-zgodaj zašepetala besedo, pri kateri se je prej zatikala, ji je zabrusila, da zna, in stra-stno nadaljevala po svoje.

Najina velika ljubezen se je porodila pri Macbethu Heinerja Müllerja. Za Mini teater smo zbrali kar veliko ekipo: sedem fantov, Marka Mandiča kot Macbetha in Mileno kot Lady. Več let smo igrali to predstavo. Milena je bila vsakič bolj nora, seksi in večno mlada. Postala je igralka Mini teatra, bil je njen dom, mi njena družina. Nato je prišla Jaga baba Dubravke Ugre-šič na Reki, v kateri je Milena igrala Bebo.

Ta dva meseca vaj sta bila med najlepšimi v mojem življenju, toliko dela, zabave in nočnih druženj ob Milenini viljamovki »z dvema kockama ledu« je bilo.

Kaj reči o našem poletju v sanjskem Zadru in na Silbi, ko smo nekega razžar-jenega avgusta pripravljali Senekovega Tiesta? Milena je bila stari Tantal. Uži-vala je v moških vlogah. Dva čudovita tedna nočnega New Yorka, potepanja po neonskem Seulu, opojne noči v Havani in Milena, ogrnjena z belim šalom. Pa spreho-di po Bairru Altu, atlantski veter v Lizboni, beograjske noči z neskočnimi pogovo-ri na Zvezdari.

Najina zadnja skupna predstava je bila Vsi ptice Wajdija Mouawada. Ona je bila Leah, nepopustljiva Judinja, ki najljubšega posvojenega sina noče pokopati, ne da bi mu povedala resnico. Moja divja prijateljci-ca, moj Iggy Pop. Moja Milena Zupančič. Skozi sončeve mrke, požare in suše zvezde hitijo na nebu, prav tako kot v Shakespea-rjevih časih. Posmehujejo se nam, ker smo šibki. Naše velike izgube so samo njihov prah. Milena je bila med zadnjimi ume-tniškimi velikani nekdanje države, povsod so jo imeli radi. Pametna, lepa, zgovorna, borka za zatirane brez glasu. Njen odhod je žalost naroda. Jaz pa sem si vzel pravico, da sem vam jo približal skozi osebno zgod-bo o ljubljenju. Brez Milene bo težko v teh svinčenih časih.

4 Ljubljanski Festival športa

skupaj s
Festivalom zdravja

sobota, 5. september 2026

**Park Tivoli
in ŠC Ilirija
9.00-17.00**

Športni izzivi
in tekmovanja

Vodene vadbe

SLOfit meritve

3x3 turnirji

Šport je lajv x Smash
športni nagradni izzivi

10.45 in 14.45
Dunking Devils show

16.00
Tek dvojek

Skeniraj
za več športnih
vsebin:

Vzporedni program na
11. Festivalu zdravja

**Parkirišče
pod Halo Tivoli
9.00-17.00**

Nasveti za zdravo življenje

Brezplačne preventivne
meritve in strokovna
svetovanja

Predstavitev izdelkov
za ohranjanje zdravja
in dobrega počutja

12.00

**Nastop glasbene
skupine Manouche**

Skeniraj za
več vsebin
Festivala zdravja:

več
športa,
manj
zaslona

**brez
nasilja**

čista čista
nula, vest
0,0

Mestna občina
Ljubljana

